

Sisukord

1. Finantsinspektsiooni juhatuse pöördumine.....	2
2. Finantsinspektsiooni juhatuse kinnitus	4
3. Finantsinspektsiooni tegevusaruanne	6
3.1. Finantsinspektsiooni lühitutvustus.....	6
3.2. Juhtimine ja organisatsioon	7
3.2.1. Nõukogu tegevus.....	7
3.2.2. Juhatuse tegevus	8
3.2.3. Organisatsiooni areng, personalipoliitika.....	9
3.2.4. Siseaudiitori kokkuvõte.....	9
3.3. Järelevalvetgevus	10
3.3.1. Tegevuslubade väljastamine, investeerimis- ja pensionifondide ning muude emitentide prospektide registreerimine.....	10
3.3.2. Turuosaliste riskianalüüs, tegevuse monitooring ja kohapealne kontroll	13
3.4. Finantsteenuste läbipaistvus ja tarbijapoliitika.....	18
3.4.1. Finantsteenuste läbipaistvus	18
3.4.2. Elanikkonna teadlikkuse edendamine	20
3.5. Tegevus õiguskeskkonna kujundamisel	21
3.5.1. Õigusloome	21
3.5.2. Kohtuvaidlused	22
3.5.3. Aruandluse areng	22
3.5.4. Finantsinspektsiooni juhendid	23
3.6. Rahvusvaheline koostöö	24
3.6.1. Euroala ühtne pangandusjärelevalve.....	24
3.6.2. Osalemine Euroopa finantsjärelevalveasutuste töös.....	26
3.6.3. Rahvusvaheline koostöö rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamisel	27
3.6.4. Koostöö välisriikide järelevalvetega	28
3.6.5. Koostöö teiste rahvusvaheliste organisatsioonidega	28
4. Finantsinspektsiooni 2014. aasta tulude-kulude aastaaruanne.....	29
Tulude-kulude aastaaruanne	29
Bilanss.....	33
Selgitused 2014. aasta bilansi juurde	33
5. Sõltumatu vandeaudiitori aruanne	34
6. Eesti finantsturu ülevaade	36
6.1. Krediitiasutused.....	36
6.2. Kindlustusandjad.....	38
6.2.1. Kahjukindlustusseltsid	39
6.2.2. Elukindlustusseltsid	41
6.3. Kindlustusmaaklerid	43
6.3.1. Elukindlustuse valdkond	43
6.3.2. Kahjukindlustuse valdkond	44
6.4. Fondivalitsejad ja fondid	46
6.4.1. Fondivalitsejad	46
6.4.2. Investeerimis- ja pensionifondid.....	48
6.5. Investeerimisühingud.....	52
6.6. Makseasutused	53
6.7. Väärtpaberituru korraldaja.....	54
6.7.1. NASDAQ OMX Tallinna Börs	54
6.7.2. Eesti väärtpaberite keskregister	55
Lisa Finantsinspektsiooni struktuur.....	56

I Finantsinspektsiooni juhatuse pöördumine

Finantsinspektsiooni juhatuse esimees: Andre Nõmm, Kilvar Kessler (juhatuse esimees) ja Andres Kurgpõld

Hea lugeja!

Eesti reguleeritud finantsturg oli 2014. aastal üldjoontes tugev. Turuosalisel olid hästi kapitaliseeritud ja tegutsesid sobivalt konservatiivselt. Uute õigusaktide ja neist tulenevate ülesannete arv ning keerukus pani proovile nii turu kui ka järelevalveasutuse. Selles tegevusaruandes anname lühiülevaate Eesti finantssektorit mõjutanud oluliste riskide ja finantsjärelevalve peamiste tegevussuundade kohta aruandeaastal ning lähitulevikus.

Eesti finantsturu osalisi mõjutas pingestunud rahvusvaheline olukord lähipiirkonnas, täpsemalt konflikt Ukrainas, samuti madal intressitase euroalal, majapidamiste kõrge võlakoorumus ja kinnisvaraturu ülekuumenemise risk Skandinaavias.

Skandinaavia pangad moodustavad valitseva osa Eesti finantssektorist. Riskide realiseerumine Põhjas mõjutab emapankade maksejõulisuse kaudu ka Eesti finantsturu käekäiku. Sarnaselt möödunud aastale, kehtestas Finantsinspektsioon siin tegutsevatele suurematele pankadele riskide maandamiseks vajalikud kohalduvatest nõuetest 30% suurema kapitalinõude. Pangad täidavad regulatiivseid usaldatavusnormatiive hea varuga.

Pingestunud rahvusvaheline olukord toitis ebakindlust, mis ühelt poolt tingis investorite ja hoiustajate hüpliku finantsalase käitumise. Teisalt mõjutasid kehtestatud rahvusvahelised sanktsioonid majandusüksuste võimet täita oma kohustusi finantsvahendajate ees. Finantsvahendajatele tähendas pingeline olukord kohustust järgida kõrgendatud hoolsusega kehtestatud finantssanktsioone, vältimaks seda, et sektorit kasutavad ära isikud, kellele sanktsioonid olid kehtestatud.

Finantsinspektsioon juhtis 2014. aastal turuosaliste tähelepanu vajadusele eriti hoolsalt täita rahvusvahelisi sanktsioone. Lisaks kontrollisid meie eksperdid ka kohapeal teatud finantsvahendajate protsesside ning süsteemide toimimist seoses rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamisega.

Laenuvõtjatele on madal intressitase hea uudis. Finantsvahendajatele ei pruugi see alati head tähendada, kuna vahendajad võivad olla lepinguga pikaajaliselt kohustunud oma klientidele tasuma intresse, mis on faktiliselt kõrgemad valitsevaist. Finantsinspektsiooni ja teisi kindlustusjärelevalveasutusi ühendav Euroopa Liidu asutus EIOPA

viis 2014. aastal läbi kindlustusandjate stressitesti, millega hinnati kindlustussektori vastupidavust madalate intresside püsimisele, arvestades 2016. aastal jõustuvat kindlustusturu uut raamistikku. Testis osalenud Eesti seltsid läbisid uue regulatsiooni eksami, kuid enim negatiivselt mõjutab neid pikaajalisemalt kestma jääv madal intressikeskkond.

Finantsinspektsioon panustas pankade kapitalijärelevalve valdkonnas euroala ühtse järelevalvemehhanismi SSM-i ülesehitamisse ja tegevuse käivitamisse. 2014. aastal viis Euroopa Keskpank teiste seas ka Finantsinspektsiooniga koostöös läbi suurpankade varade põhjaliku läbivalgustamise, et saada euroala panganduse tervisest terviklik ülevaade edasiste tegevuste parema planeerimise jaoks. Testis osalenud Eesti kolm suuremat panka hüppasid kõrgelt üle testis etteantud latist.

Tarbijate kaitse valdkonnas leidis Finantsinspektsioon, et norme eirav käitumine reguleerimata tarbijakrediidiandjate poolt viis konkurentsimoondumiseni ja laenuvõtjate õiguste rikkumiseni. Koostöös partneritega ministeeriumitest ja parlamendist jõudsime antud küsimuses regulatiivse lahendini.

Tarbijahariduse teemal kaardistas Finantsinspektsioon senitehtu ja partnerite vastava tegevuse lähiriikides. Elanike finantsteenustealase teadlikkuse edendamiseks reorganiseeriti vastav funktsioon ja keskenduti enam üksikutele küsimustele finantsjärelevalve tavategevuse toetamiseks.

Finantsinspektsioon kontrollis kõigi konservatiivsete pensionifondide varade investeerimist ja leidis, et see vastab investeerimisfondide seaduses sätestatud nõuetele. Samuti kontrolliti kohustuslike pensionifondide varade olemasolu ja selle hoidmist depoopankades.

Finantsinspektsioon korrastas töö planeerimist, kuna on üha tihedamalt seotud Euroopa Liidu vastavate asutuste tegevustega. Järgmisel aruandeperioodil (2015) on meie peamised väljakutsed krediidiandjate ja -vahendajate järelevalve rakendamine, pangajärelevalvest sõltumatu saneerimisfunktsiooni ehitamine ja käivitamine ning selle loimimine vastava Euroopa süsteemiga, integreerumine euroala ühtsesse järelevalvemehhanismi ja tarbijahariduse funktsiooni sidustamine meie teenusejärelevalve tegevusega. Tõhusama toimimise nimel keskendame rohkem õiguse rakendamise funktsiooni. Muutunud keskkonna tõttu vajavad analüüsimist ja kohendamist inspektsiooni sisereeglid.

Meie kõrgendatud tähelepanu all on väiksemad pangad, kindlustusandjad ja ka väärtpaberiturgudel tegutsejad. Kavatsime kontrollida turuosaliste aruandluse õigsust, kuna viimane on meie kapitalijärelevalve üheks peamiseks sisendiks. Eesti finantssektori kõrge usaldusväärsuse tagamiseks jätkame põhjalikku tööd rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise ning rahvusvaheliste sanktsioonide vallas.

Head lugemist soovides!

Finantsinspektsiooni juhatus

2

Finantsinspektsiooni juhatuse kinnitus

Tallinnas, 20. märtsil 2015. aastal

Käesoleva aastaaruande koostas Finantsinspektsiooni juhatus ja see on esitatud kinnitamiseks Finantsinspektsiooni nõukogule. Aastaaruanne esitatakse Riigikogule.

Käesolev aastaaruanne sisaldab Finantsinspektsiooni:

- Tegevusaruannet lk 6–28;
- Tulude-kulude aastaaruannet lk 29–32;
- Bilanssi lk 33;
- Vandeaudiitori aruannet lk 34.

Finantsinspektsiooni juhatus kinnitab, et Finantsinspektsiooni tulude-kulude aastaaruanne on vastavuses Finantsinspektsiooni seadusega ja rakendatud arvestuspõhimõtetega.

Kilvar Kessler

Andres Kurgpõld

Andre Nõmm

3

Finantsinspektsiooni tegevusaruanne

3.1.

Finantsinspektsiooni lühitutvustus

Finantsinspektsioon on autonoomse pädevuse ja eelarvega finantsjärelevalve asutus, mis tegutseb järelevalve teostamisel Eesti riigi nimel ja on oma tegevuses ja otsustes sõltumatu.

Finantsinspektsiooni tegevuse rahastamise allikaks on finantsjärelevalvesubjektide poolt tasutavad järelevalvetasud ja menetlustasud.

Finantsinspektsioon kuulub Euroopa ühtsesse järelevalvemehhanismi SSM-i (*Single Supervisory Mechanism*), mis alates 4. novembrist 2014 teostab järelevalvet oluliste pankade ja nende kontsernide üle.

Finantsinspektsiooni tegevust kavandab ja juhtimist kontrollib Finantsinspektsiooni nõukogu. Nõukogu koosneb kuuest liikmest, rahandusminister on nõukogu esimees.

Finantsinspektsiooni igapäevast tööd juhib alates 2014. aasta jaanuarist uue koosseisuga kolmeliikmeline juhatus, kes kollektiivse juhtimisorganina langetab otsuseid hääletenemuse alusel. Juhatuse tegevust juhib juhatuses esimees.

Finantsinspektsiooni järelevalvealane tegevus jaguneb turu- ja teenusejärelevalve ning kapitalijärelevalve aladeks tegevusteks. Kapitalijärelevalve alase töö fookuses on finantsasutuste riskide ja tegevuse jätkusuutlikkuse analüüs. Turu- ja teenusejärelevalve eesmärgiks on finantsteenuste läbipaistvuse, usaldusväärsuse ja efektiivsuse tagamine.

Finantsinspektsiooni missioon – tagada finantsstabiilsus, kaitsta kliente ja investoreid.

Finantsinspektsiooni visioon – läbipaistvalt ja otsustavalt tegutseva järelevalvega Euroopa Liidu ühisturgu lõimitud stabiilne Eesti finantsturg.

3.2. Juhtimine ja organisatsioon

3.2.1. Nõukogu tegevus

Finantsinspektsiooni nõukogusse kuulusid seisuga 31. detsember 2014:

Esimees:

- **Maris Lauri**, rahandusminister

Liikmed:

- **Ardo Hansson**, Eesti Panga president
- **Aivo Adamson**, Maanteeameti peadirektor
- **Madis Müller**, Eesti Panga asepresident
- **Valdo Randpere**, Riigikogu liige
- **Veiko Tali**, Rahandusministeeriumi kantsler

Nõukogu otsused

2014. aastal toimus viis nõukogu koosolekut.

Nõukogu kinnitas 2013. aasta aastaaruande ja arvas 2013. aasta aruandeaasta tulemi summas 211 701,91 eurot Finantsinspektsiooni reservi.

Nõukogu poolt kinnitati Finantsinspektsiooni 2015. aasta eelarve summas 6 357 000 eurot ning tehti ettepanek rahandusministrile finantsasutuste 2015. aasta järelevalvetasu mahuosa määrade kinnitamiseks.

Arvestades seda, et tõenäoliselt saab Finantsinspektsioon 2015. aastal juurde täiendavaid ülesandeid, arutas nõukogu 2014. aasta novembris organisatsiooni struktuuri kujundamise aluste muutmise ja ametikohtade arvu suurendamisega seonduvat ning sidus vastavad otsused konkreetsete seaduste vastuvõtmisega

3.2.2. Juhatuse tegevus

Finantsinspektsiooni juhatusse kuulusid seisuga 31. detsember 2014:

Esimees:

- **Kilvar Kessler**

Liikmed:

- **Andre Nõmm**
- **Andres Kurgpõld**

Juhatuse otsused

2014. aastal toimus 57 juhatuse koosolekut, kus tehti 83 haldusotsust, sealhulgas kuus ettekirjutust. Ühel korral tehti otsus järelevalvesubjekti suhtes sunniraha kohaldamiseks. Tegevusluba või täiendav tegevusluba anti viiele finantsasutusele. Ühel järelevalvesubjektil tunnistati kehtetuks kõik talle antud tegevusload ning ühel juhul tunnistati kehtetuks subjektile antud täiendav tegevusluba. Tegevusloa andmisest keelduti ühel korral.

2014. aasta üheks suurimaks väljakutseks kapitalijärelevalve valdkonna jaoks oli koostöös Euroopa Keskpankaga enne ühtse pangandusjärelevalve rakendumist pankade varade põhjaliku hindamise protsessi sujuv korraldamine. See tähendas erakorralise audiitorkontrolli läbiviimist kolmes suuremas Eesti pangas.

Juhatus seadis eesmärgiks suurendada järelevalvesubjektide hoolsust rahapesu tõkestamise nõuete täitmisel, fookusesse võeti mitteresidentidest klientide tehingud. Rahapesu tõkestamise valdkond oli 2014. aastal teenusejärelevalve erilise ja kõrgendatud tähelepanu all.

Jätakuvalt olid olulisteks nii konservatiivsete pensionifondide reitingupiirangutest kinnipidamise kui ka kohustuslike pensionifondide arvel kulutuste tegemise ja tasude maksmise kontrollimine.

Juhatus panustas pankade saneerimisraamistiku Eesti seadusesse ülevõtmisesse, samuti krediidiandjate ja -vahendajate järelevalve raamistiku kujundamisse.

Juhatuse liikmete vastutusvaldkonnad aastal 2014

Juhatuse esimees **Kilvar Kessler** vastutas üldjuhtimise ja juhatuse töö korraldamise, kogu järelevalvetevõtte, sealhulgas Euroopa Nõukogu määrusest (EL) nr 1024/2013¹ tuleneva tegevuse eest SSM järelevalvenõukogus. Samuti institutsionaalse arengu ja siseriikliku koostöö koordineerimise, välis- ja avaliku suhtluse ning väliskoostöö koordineerimise, siseauditi funktsiooni toimimise, töötajate koolituse korraldamise, järelevalveliste õigusküsimuste koordineerimise, finantssektori regulatiivse keskkonna arengu ja finants- ning järelevalvepoliitiliste seisukohtade väljatöötamise, kommunikatsiooni toimimise ning tarbija-hariduse valdkonna eest.

Juhatuse liige **Andre Nõmm** vastutas finantsteenuste järelevalve valdkonna ja siseteenuste toimimise ning arengu eest, sealhulgas finantsteenuste järelevalve, väärtpaberituru järelevalve, finantssektori regulatiivse keskkonna arengu ja finants- ning järelevalvepoliitiliste seisukohtade väljatöötamise eest oma vastutusvaldkonnas. Samuti rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise, piiriüleste teenuste teavitatusmenetluse korralduse, rahvusvahelise koostöö eest oma vastutusvaldkonnas, inspektsiooni eelarveprotsessi korraldamise, organisatsiooni tugiteenuste toimimise ja arengu, IT-teabeturbepoliitika ja selle protseduuride väljatöötamise ja rakendamise eest.

Juhatuse liige **Andres Kurgpõld** vastutas kapitalijärelevalve valdkonna toimimise ja arengu eest, sealhulgas krediidi-asutuste, kindlustusandjate, investeerimisühingute ning muude järelevalve alla kuuluvate finantsasutuste järelevalve eest, rõhuasetusega järelevalvesubjektide riskide seirel, maksevõimelisusel ja muudel kapitalijärelevalvelistel aspektidel. Samuti turule sisenemise ja turult väljumise protsessi korraldamise, samuti juhtide ning oluliste osaluste omajate usaldatavusnõuete täitmise, finantssektori regulatiivse keskkonna arengu ja finants- ning järelevalvepoliitiliste seisukohtade väljatöötamise eest, rõhuasetusega järelevalvesubjektide kapitaliregulatsioonil. Rahvusvahelise koostöö eest oma vastutusvaldkonnas ning regulaarse aruandluse kogumise protsessi ja selle arengu eest.

¹ Nõukogu määrus (EL) nr 1024/2013, 15. oktoober 2013, millega antakse Euroopa Keskpankale eriulesanded seoses krediidi-asutuste usaldatavusnõuete täitmise järelevalvepoliitikaga.

3.2.3. Organisatsiooni areng, personalipoliitika ja koolitus

2014. aasta lõpus oli Finantsinspeksiooni 80 ametikohast täidetud 72. Nelja töötajaga olid töösuhted ajutiselt peatatud nende lapsehoolduspuhkusel viibimise ajaks. 2014. aastal asus Finantsinspeksiooni tööle 8 uut töötajat ja lahkus 9 töötajat. Finantsinspeksiooni töötajate keskmine vanus on 37,9 aastat ja keskmine tööstaaz Finantsinspeksioonis on 9,7 aastat. Töötajaskonna keskse osa moodustavad juristid, finantsanalüütikud ja riskijuhid. Kõik Finantsinspeksiooni töötajad on kõrgharidusega. 2014. aasta lõpu seisuga õppis Finantsinspeksiooni töötajatest 5 töötajat magistriõppes ja 2 doktoriõppes.

Töötajate koolitus

Finantsinspeksiooni töötajad osalesid 2014. aastal nii Eesti-sisestel kui rahvusvahelistel järelevalvespetsiifilistel koolitustel. Toimus ka erialaseid inspeksioonisiseseid koolitusi.

2014. aastal moodustas keskmine väliskoolituse kulu 1079 eurot ja riigisisese koolituse kulu 251 eurot töötaja kohta.

Töötajate vanuseline jaotus

Vanus	Töötajate arv	Osakaal
20–29	14	19,4
30–39	26	36,1
40–49	23	31,9
50–59	8	11,1
60–65	1	1,4

Töötajate jaotus Finantsinspeksioonis töötatud aastate alusel

Tööaasta	Töötajate arv	Osakaal
Kuni 5 aastat	23	31,9
6–10 aastat	16	22,2
11–15 aastat	13	18,1
16–20 aastat	14	19,4
21–23 aastat	6	8,3

3.2.4. Siseaudiitori kokkuvõte

Finantsinspeksiooni siseaudiitori ametikoht on loodud Finantsinspeksiooni seaduse alusel. Siseaudiitor annab aru juhatusele ja nõukogule. Juhatuse kinnitab siseaudiitori strateegilise plaani neljaks aastaks ja täpsemad tööplaanid kvartalite kaupa. Üks kord kvartalis annab siseaudiitor juhatusele ülevaate oma tegevuste ja auditite tulemuste kohta, nõukogule esitab siseaudiitor ülevaate oma tegevuse kohta vähemalt üks kord aastas.

Siseaudiitor auditeeris 2014. aastal kahte põhivaldkonda:

- inspeksiooni põhitegevust – finantsjärelevalve korraldamist;
- organisatsiooni toimimist ja töökorraldust.

Finantsjärelevalve korraldamise hindamisel vaatas siseaudiitor seda, kuidas toimib järelevalve ja rahvusvaheline koostöö, millised on protseduurid ja protsessid erinevates valdkondades ja aspektides. Inspeksiooni kui organisatsiooni toimimise ja töökorralduse auditite puhul hindas siseaudiitor dokumendihalduse ja lähetuste vormistamise vastavust sisenormistikule.

Siseaudiitori hinnangul oli nõukogu ja juhatuse otsuste täitmise distsipliin ka 2014. aastal jätkuvalt hea ning Finantsinspeksiooni juhtimis- ja kontrollisüsteem toimis olulises ulatuses põhjendatud ootuste kohaselt.

3.3. Järelevalvetegevus

3.3.1. Tegevuslubade väljastamine, investeerimis- ja pensionifondide ning muude emitentide prospektide registreerimine

Tegevuslubade väljastamine ja kehtetuks tunnistamine

2014. aastal andis Finantsinspeksioon tegevusloa neljale äriühingule, tunnistas kehtetuks ühe subjekti kõik tegevusload ning ühe subjekti puhul tunnistati kehtetuks talle antud täiendav tegevusluba, mis võimaldas investeerimisnõustamise teenuse osutamist.

FB Asset Management AS-ile andis Finantsinspeksioon fondivalitseja tegevusloa, mis annab äriühingule õiguse valitseda investeerimisfonde. Tegevusluba väljastati piiranguga – FB Asset Management AS-il ei ole õigust valitseda eurofonde investeerimisfondide seaduse tähenduses.

EfTEN Capital AS-ile andis Finantsinspeksioon alternatiivfondi fondivalitseja tegevusloa, mille alusel võib EfTEN Capital AS valitseda alternatiivseid investeerimisfonde alternatiivfondi fondivalitsejate direktiivi (Euroopa parlamendi ja nõukogu direktiiv 2011/61/EL) tähenduses. Kuna alternatiivfondi fondivalitseja tegevusele on seatud piirangud, siis seaduse nõuetest ja Eften Capital AS-i soovist lähtudes tunnistas Finantsinspeksioon kehtetuks EfTEN Capital AS-i täiendava tegevusloa, mille alusel oli subjektil õigus osutada investeerimisnõustamise teenust.

Finantsinspeksioon väljastas makseasutuste ja e-raha asutuste seadusest tulenevalt makseasutuse tegevusloa TavexWise AS-ile. Tegevusluba võimaldab TavexWise AS-il osutada raha siirdamise teenust. Rahasiire on makseteenus, mille käigus raha edastatakse maksjalt saajale või tema nimel tegutsevale makseteenuse pakkujaile ilma maksja või saaja nimel maksekontot avamata.

Tulundusühistule Kambja Hoiu-Laenuühistu väljastas Finantsinspeksioon loa makseasutuste ja e-raha asutuste seaduses sätestatud erandi kasutamiseks. Makseasutuste ja e-raha asutuste seaduses sätestatud erandi luba võimaldab tulundusühistul Kambja Hoiu-Laenuühistu osutada raha

siirdamise teenust. Erandi loa puhul kehtivad loa taotlemiseks lihtsustatud nõuded ja eelduseks on see, et äriühingu eelneva 12 kuu maksetehingute keskmine kogusumma ei ületa ühte miljonit eurot kuus.

Finantsinspeksioon tunnistas kehtetuks ERGO Funds AS-ile väljastatud kohustusliku ja vabatahtliku kogumispensioni valitsemiseks antud tegevusload. Tegevusload tunnistati kehtetuks ERGO Funds AS avalduse alusel, kuna ettevõtja soovis lõpetada tegutsemise fondivalitsejana.

Kolme ettevõtja puhul jäeti tegevusloataotlused läbi vaatamata, kuna Finantsinspeksioonile esitatud dokumentides oli olulisi puudusi. Ühele makseasutuse tegevusluba taotlenud ettevõttele keeldus Finantsinspeksioon tegevusluba andmast.

Investeerimis- ja pensionifondide registreerimine

2014. aastal registreeris Finantsinspeksioon kahe uue investeerimisfondi – 4Times Meta Fond ja FB Income Fund tingimused ning kooskõlastas ühe aktsiaseltsina asutatud investeerimisfondi – EfTEN Kinnisvarafond II AS põhikirja.

Uusi vabatahtlikke ega kohustuslikke pensionifonde 2014. aastal ei loodud.

2014. aastal registreeriti ühe investeerimisfondi tingimuste muudatused. Tingimuste muudatuste käigus kontrollis Finantsinspeksioon tingimuste sätete täielikkust, selgust ja vastavust õigusaktidele.

Finantsinspeksioon andis 2014. aastal Swedbank Venemaa Aktsiafondile ja Swedbank Kesk-Aasia Aktsiafondile ühinemisloa. Trigon Arenevate Turgude Agrisektori Fond sai loa ühinemiseks Trigon Arenevate Turgude Finantssektori Fondiga. ERGO Funds AS-ile anti luba pensionifondide fondivalitsemise üleandmiseks Nordea Pensions Estonia AS-ile.

Olulise osaluse menetlused

Isikud, kes soovivad omandada olulist osalust Eestis tegevusloa alusel tegutsevas finantsasutuses, peavad vastama seadusega kehtestatud usalduväärsuse nõuetele.

2014. aasta jooksul viis Finantsinspektsioon läbi kolm olulise osaluse menetlust. OÜ-le Avaron Partners andis Finantsinspektsioon loa otsese üle 50%-lise ja kontrolliva olulise osaluse omandamiseks fondivalitsejas AS Avaron Asset Management. Wealth Bakery OY-le ning Markku Malka-mäki'le andis Finantsinspektsioon loa kaudse olulise osaluse omandamiseks fondivalitsejas Northern Star AS.

Neli isikut loobus olulise osaluse omandamisest menetluse käigus tuvastatud oluliste puuduste ilmnemisel.

Filiaalide asutamisevabadus

2014. aastal asutas Euroopa Liidu liikmesriigi krediitdialustest Eestis filiaali – Nordea Bank AB. Tegemist oli Nordea Bank AB (publ) kontsernisisesel ümberkorraldusega, kus senise Nordea Bank Finland Plc Eesti filiaali tegevused, varad ja kohustused kanti üle 2014. aasta alguses loodud Nordea Bank AB Eesti filiaalile.

Kindlustusandjast Codan Forsikring A/S Eesti filiaal (RSA Kindlustus) andis oma kindlustusportfelli ja äritegevuse üle UAB DK „PZU Lietuva“ Eesti filiaalile ja on likvideerimisel.

Välismaiste kindlustusmaaklerite filiaalidest kanti Finantsinspektsiooni nimekirja GrECo JLT Baltic GmbH Eesti filiaal.

Noteerimisprospektide registreerimine

Finantsinspektsioon registreeris 2014. aastal Arco Vara AS-i aktsiate avaliku pakkumise ja noteerimise prospekti vastavalt Euroopa Liidu otsekohalduva prospektimääruse nõuetele. Tulenevalt AS Baltika vahetusvõlakirjade avalikule pakkumisele kohalduvast erandist, registreeris Finantsinspektsioon selle prospekti rahandusministri määruse nõuete alusel.

Finantsinspektsioon sai 2014. aasta jooksul 57 teadet teistes Euroopa Liidu liikmesriikides registreeritud ja ülepiirilisel Eestis pakutavate avalike pakkumiste kohta. Teavituste eesmärk on võimalda ka Eestis pakkuda algselt mõnes teises Euroopa Liidu liikmesriigis registreeritud avalike pakkumiste väärtpabereid.

Kindlustusvahendajate nimekirja kandmine ja nimekirjast kustutamine

Eestis tegutsevad kindlustusvahendajatena kindlustusmaaklerid ja -agendid. Kindlustusmaakler esindab kindlustusvõtja huve. Kindlustusagent esindab kindlustusseltsi huve, vahendades kindlustusandja teenuseid. Kindlustusagendi kannab kindlustusagentide nimekirja kindlustusselts, keda agent esindab.

Kindlustusvahendajad Eestis

	Arv seisuga 31.12.2014	Arv seisuga 31.12.2013
Kindlustusmaaklerid	39	35
Kindlustusagendid	460	502
Välismaiste kindlustusmaaklerite filiaalid	6	5

2014. aastal kandis Finantsinspektsioon kindlustusvahendajate nimekirja neli uut Eestis asutatud kindlustusmaaklerit – Vector Kindlustusmaakler OÜ, RW Kindlustusmaakler OÜ, Ultima Kindlustusmaakler OÜ, AID Kindlustusmaakler OÜ.

Piiriülene finantsteenuste pakkumine

Teistes Euroopa Liidu liikmesriikides Euroopa Liidu õiguse alusel tegevusluba omavad finantsasutused ei pea Eestis finantsteenuste pakkumiseks Finantsinspektsioonilt tegevusluba taotlema. Piiriülese teenuse osutamist võib alustada pärast seda, kui Euroopa Liidu teise liikmesriigi pädev järele-

valveorgan on teavitanud Finantsinspektsiooni finantsasutuse soovist pakkuda Eestis teenuseid ning edastanud Finantsinspektsioonile seaduses nõutud andmed.

Sarnaselt eelmiste aastatega, suurenes ka 2014. aastal piiriüleste teenuste pakkujate arv Eestis.

Piiriüleste teenuste pakkujad Eestis²

	Arv seisuga 31.12.2014	Arv seisuga 31.12.2013
Pangateenused	302	288
Investeermisteenused	1639	1393
Kahjukindlustusteenused	459	431
Elukindlustusteenused	103	99
Kindlustusmaakleri teenused	933	923
Kindlustusagendi teenused	1450	1486
Fondivalitsemisteenused	43	20
Investeermisfondid	110	63
E-raha teenused	47	41
Makseteenused	215	174

² Vastavalt kindlustusvahenduse direktiivile (2002/92/EC) toimub kindlustusvahendajate piiriülene teenuse pakkumine lihtsustatud korras, mille kohaselt ei pea kindlustusvahendaja enne teenuse osutamist sellest teavitama sihtriiki. Seega käesolevas tabelis esitatud andmed hõlmavad üksnes neid kindlustusvahendajaid, kes on teenuse osutamisest Finantsinspektsiooni teavitanud.

3.3.2. Turuosaliste riskianalüüs, tegevuse monitooring ja kohapealne kontroll

Finantsinspektsiooni ülesandeks on aidata kaasa Eesti finantssektori efektiivsusele, süsteemsete riskide vältimisele ning finantssektori kuritegelikel eesmärkidel ärakasutamise tõkestamisele. Seetõttu on Finantsinspektsiooni tegevuses olulisel kohal turuosaliste riskide analüüsimine ning tegevuse jälgimine, et ennekõike ennetada maksejõuetust ning vajadusel õigeaegselt rakendada konkreetseid järelvalvelisi meetmeid.

Krediidiasutused

Krediidiasutuste riskianalüüs toimus ka 2014. aastal tava-
päraste kvartalialalüüside vormis.

Sarnaselt eelmiste aastatega, valmis 2014. aastal krediidi-
asutusele järelvalvelise hinnangu protsessi SREP (*Super-
visory Review and Evaluation Process*) raames järelval-
veline hinnang pankade kohta. Järelvalvelise hinnangu
tulemusena võib Finantsinspektsioon määrata krediidi-
asutusele regulatiivset kapitalinõuet ületava täiendava
kapitalinõude.

SREP-i üheks osaks oleva krediidiasutuse sisemise kapitali
adekvaatsuse nõude Pillar 2 läbiviimise tulemusel kujunes
2014. aastal Eesti pangandussektori täiendavaks kapitali-
nõudeks 226,6 miljonit eurot. Seejuures oli Eesti turul
tegutseva kahe suurima panga Pillar 2 täiendav kapitali-
nõue 29,4% suurem kui Pillar 1 puhul nõutav täiendav kapi-
talinõue. Väikepankade puhul oli see näitaja 30,6% suu-
rem. Eestis tegutsevate krediidiasutuste kapitaliseeritus oli
järelvalvelise hinnangu kohaselt tugev ning regulatiivsete
normatiivide suhtes piisav. Kõik kolm Eesti krediidiasutust,
kes osalesid 2014. aastal Euroopa Keskpanga eestvedamisel
toimunud pankade põhjalikus hindamises (*Comprehensive
Assessment, CA*), läbisid selle väga edukalt.

2014. aastal viidi Euroopa ühtse järelvalvemehhanismi
SSM-i (*Single Supervisory Mechanism*) mõistes olulistes
pankades läbi stressitest krediidiasutuste kapitaliseerituse
ja kriisidele vastupidavuse hindamiseks. Tugevusanalüü-
sis testiti konservatiivset kriisistsenaariumi, mis näitas, et

võimalikud negatiivsed olukorrad ei mõjuta Eesti süsteem-
selt oluliste pankade kapitali adekvaatsust. Võimalikud
täiendavad laenukahjud on võimalik katta intressitulu või
olemasolevate kapitalipuhvrite arvelt ning mõju nende pan-
kade kapitali adekvaatsuse näitajale jäi alla ühe protsendi-
punkti.

Lisaks muudele järelvalvelistele tegevustele viis Finants-
inspektsioon 2014. aastal läbi kohapealsed kontrollid 9
krediidiasutuses ja filiaalis.

Aasta jooksul toimunud kohapealsete kontrollide käigus
hinnati krediidiasutustes erinevate kontrollide raames järg-
nevaid teemasid:

- vastutustundliku laenamise nõuete täitmist;
- depositooriumi tegevust;
- rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise
seaduse täitmist;
- investeerimishoiuse sõlmimisel selle sobivuse
hindamisega seotud kohustuste täitmist;
- üldjuhtimise korraldust;
- operatsiooniriski juhtimist;
- siseauditi funktsiooni toimimist;
- krediiditegevust ja krediidiriski juhtimist,
laenuportfelli kvaliteeti;
- likviidsuse juhtimist ja ressursside kaasamist;
- investeringute juhtimist;
- klientide poolt antud tehingukorralduste käitlemist.

Kapitalijärelevalve valdkonnas läbiviidud kohapealsete
kontrollide tulemusel tuvastas Finantsinspektsioon krediidi-
asutuste tegevuse korralduses mitmeid puudusi ning nõudis
neljalt krediidiasutuselt puuduste likvideerimise ajakava, et
võimalikult kiiresti maandada nende krediidiasutuste orga-
nisatsioonis olevad riskid.

Rahapesu- ja terrorismi tõkestamise suunal oli 2014. aastal
krediidiasutuste ja filiaalide üle teostatava järelvalve ees-
märk kaardistada sektorit läbivad spetsiifilised riskid.

Nelja turuosalise puhul kontrolliti kohapealsete kontrollide käigus kas ja kuidas on täidetud kõrgema riskiga klientidega ärisuhete loomisel seaduses sätestatud nõuded, sealhulgas kas toimib nende klientide tegevuse hilisem monitoorimine ja võimalikest riskidest informeerimine. Kontrollide tulemusel nõudis Finantsinspeksioon kõigilt neljalt kontrolli objektiks olnud järelevalvesubjektilt rahapesu ja terrorismi tõkestamist puudutavate siseprotseduurireeglite täiendamist ja töökorralduse muutmist, et tagada seadusest tulenevate normide parem täitmine.

Kahes krediitiasutuses kontrolliti vastutustundliku laenamise põhimõtete järgimist. Kontrolli käigus vaadati, kas pank hindab enne laenuotsuse tegemist kliendi maksevõimet. Kontrolli tulemusel kohustas Finantsinspeksioon neid kahte turuosalist täpsustama vastutustundliku laenamisega seotud sise-eeskirju.

Kahes krediitiasutuses kontrolliti seda, kas investeerimishoiuse lepingu sõlminud klientide puhul hindas pank konkreetse finantstoote sobilikkust kliendile. Kontrolli tulemusel puudusi ei tuvastatud.

Ühes krediitiasutuses viidi läbi depooteenuste kontroll, mille käigus hinnati antud valdkonna ülesehituse vastavust õigusaktides sätestatud nõuetele. Kontrolli tulemusel seati konkreetsele krediitiasutusele kohustuseks täiendada vastavaid sise-eeskirju.

2014. aastal toimus üks väärtpaberituru valdkonna kohapealne kontroll krediitiasutuses, kus kontrolliti tehingukorralduste käitlemist ning andmete registreerimist ja säilitamist. Kontrolli käigus leiti puudusi väärtpaberitehingute andmete registreerimisel, algsete tehingukorralduste säilitamisel ning tehingukorralduste käitlemise praktikas ja vastavates sisekordades.

Kindlustusandjad

2014. aasta majanduskeskkonda iseloomustas madal intressikeskkond, mis mõjutas enim elukindlustusandjaid. Kahjukindlustusandjate tegevust suunas tihenev konkurents Eesti turgu atraktiivseteks pidavate Euroop Liidu kindlustusandjate filiaalide näol.

Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve EIOPA eestvedamisel ja kõigi liikmesriikide finantsjärelevalveasutuste aktiivsel osavõtul viidi läbi väga oluline kindlustusandjate stressitest, mille eesmärgiks oli hinnata kindlustusandjate stressitaluvust muutustele finantsturgudel ja kindlustusriskides. Eestist osales testis kolm kindlustusandjat. Stressitesti tulemus kinnitab, et jätkuva madala intressikeskkonna tõttu on Eestis enim riskidele avatud just pikaajaliste kohustustega elukindlustusandjad.

Tavapäraselt analüüsis Finantsinspeksioon ka 2014. aastal kõikide kindlustusandjate talitluspidevuse plaanide teste ja nende tulemusi. Analüüsis hinnati, kas testide toimumise aeg ning sisu vastavad esialgselt planeeritule ning kas testide ulatus ja tulemused on kooskõlas testitavate funktsioonide, protsesside ning tehniliste lahenduste prioriteetsusega. Analüüsi tulemusel veenduti, et olulisi puudusi kindlustusandjate talitluspidevuste testimiste korralduses ei ole.

Lisaks muudele järelevalvelistele tegevustele viis Finantsinspeksioon 2014. aastal läbi kohapealsed kontrollid 2 kindlustusandja filiaalis.

Kindlustusandjate üle järelevalve teostamisel keskenduti kindlustuslepingute sõlmimisega seonduvale, ennekõike kahjukäsitlemise ja hüvitamisega seotud protseduuridele.

Kohapealse kontrolli käigus hinnati:

- kindlustuslepingute sõlmimisega seotud protseduure ja kahjude käsitlemise hüvitamist;
- kindlustusvõtjale kohustusliku teabe esitamist.

Kontrollide tulemusel pidid kindlustusandjate filiaaliid täiendada asjakohaseid sise-eeskirju. Kontrollide tulemustest teavitas Finantsinspeksioon ka kindlustusandjate päritoluriikide finantsjärelevalveasutusi.

Kindlustusvahendajad

Kindlustusvahendajate järelevalves keskenduti 2014. aastal klientide huvide kaitstuse kontrollimisele.

Lisaks muudele järelevalvelistele tegevustele viis Finantsinspeksioon 2014. aastal läbi 2 kohapealset kontrolli kindlustusmaakleris ja 1 kindlustusagendis.

Kohapealse kontrolli käigus hinnati:

- kindlustuslepingu vahendamisele esitatavate nõuete täitmist.

Kahes kindlustusmaakleri kohapealses kontrollis hinnati seda, kuidas kindlustusmaaklerid täidavad seadusest tulenevaid kindlustusmaaklerluse nõudeid, eeskätt kas maakler oma tegevuses lähtub kindlustusvõtja huvidest, selgitab välja kindlustvõtja kindlustushuvi, teeb kindlustusvõtjale parima pakkumise ning avaldab kliendile ka vahendustasu suuruse. Kontrolli tulemusel tehti kindlustusmaakleritele ettekirjutused seadusest tulenevate nõuete järgimiseks ja sise-eeskirjade muutmiseks.

Investeeringu- ja pensionifondid

Fondivalitsejate poolt igakuiselt Finantsinspektsioonile esitatavate aruannete põhjal kontrollitakse investeeringu- ja pensionifondide investeeringute vastavust õigusaktides ja fondi tingimustes sätestatud piirangutele.

Finantsinspektsioon koostab fondivalitsejate finantsseisundi kohta kvartalipõhiseid riskianalüüse, milles jälgitakse fondivalitsejate kasumlikkust ning usaldatavusnõuete täitmist. Lisaks regulaarsele aruandlusele küsis Finantsinspektsioon 2014. aastal fondivalitsejatelt lisateavet, mille eesmärgiks oli muu hulgas saada ülevaade, kuidas on korraldatud fondivalitsejate operatsiooniriski juhtimine ning milline ja kui suur on Venemaa-Ukraina konfliktist tulenev mõju Eesti fondivalitsejate tegevusele. Analüüside tulemused näitasid, et fondivalitsejatel ei olnud märkimisväärsed geopoliitilise konfliktiga seotud otseseid riske.

2014. aastal muutusid nõuded fondivalitsejate omavahendite rangemaks ja oluliselt keerulisemaks, seetõttu oli järelevalveline fookus 2014. aastal suunatud fondivalitsejate kapitaliseerituse piisavuse jälgimisele. Kuni 2014. aastani ei olnud fondivalitsejatele kehtestatud riskipõhiseid kapitalinõudeid. 2014. aastal jõustunud seadusemuudatus näeb ette, et alternatiivfondi fondivalitseja tegevusluba omav isik peab hoidma täiendavat kapitali kutsealasest hooletusest tulenevate vastutusriskide katmiseks.

Lisaks muudele järelevalvelistele tegevustele viis Finantsinspektsioon 2014. aastal läbi 13 kohapealset kontrolli fondivalitsejas.

Kohapealse kontrolli käigus hinnati:

- fondivalitseja juhtide tasustamist;
- kohustuslike pensionifondide arvel kulutuste tegemist ja tasude maksmist;
- konservatiivsete pensionifondide investeeringute vastavust seaduses sätestatud piirangutele.

Investeeringu- ja pensionifondide üle järelevalve teostamisel hinnati 2014. aastal viies fondivalitseja kohustuslike pensionifonde valitsevas fondivalitsejas kohustuslike pensionifondide arvel kulutuste tegemist ja tasude maksmist. Kuues fondivalitsejas kontrolliti konservatiivsete pensionifondide investeeringute vastavust seaduses sätestatud piirangutele. Kahes fondivalitsejas oli kontrolli eesmärk hinnata fondivalitsejate juhtide tasustamisega seonduvat. Finantsinspektsioon ei tuvastanud kontrollide käigus märkimisväärsed seadusele ja muudele kohalduvatele nõuetele mittevastavusi.

Investeeringusühingud

Investeeringusühingute puhul on oluliseks järelevalveliseks instrumendiks üks kord aastas antav järelevalveline hinnang SREP (*Supervisory Review and Evaluation Process*) investeeringusühingu finants- ja operatsiooniliste riskide kohta. 2014. aastal läbiviidud järelevalveliste hinnangute raames kujunesid investeeringusühingute kapitalinõuded keskmiselt 1,93 korda suuremaks seaduses sätestatud omavahendite normatiivist. See fakt näitas ilmekalt, et investeeringusühingud olid 2014. aastal avatud kõrgetele riskidele ja seetõttu peavad investeeringusühingud hoidma riskide katteks suuremaid kapitalivarusid.

Investeeringusühingute järelevalves oli 2014. aasta vältel tähelepanu keskmes Venemaa-Ukraina konfliktist tulenevate riskide hindamine. Kuna finantsturg oli muutlik, siis jälgis Finantsinspektsioon investeeringusühingute kasumlikkust, varade geograafilist koosseisu ning seda, millistes finantsinstrumentides hoidis investeeringusühing klientide vara. Tähelepanu all olid ka riskipositsioonide muutumised ning tavapärasest erinevate olukordade mõju investeeringusühingute finantsseisundile.

Kuna investeeringusühingute jaoks tekitasid 2014. aastal enim probleeme järsud muutused kapitaliseerituses, ootamatud kahjumid, omaniku finantsseisundi halvenemine ja suuremahulised positsioonid Venemaa turul, siis lisaks SREP-i raames kõikidele investeeringusühingutele kehtestatud täiendavale kapitalinõudele, nõudis Finantsinspektsioon kahelt investeeringusühingult riskide maandamise tegevuskava, ühele investeeringusühingule tehti kohustuseks esitada aruandlust sagedamini ja ühele kehtestati suurema likviidsuspuhvri hoidmise kohustus.

2014. aastal kohapealseid kontrole investeeringusühingutes ei toimunud. Finantsinspektsioon jälgis seda, kas ja kuidas investeeringusühingud kõrvaldavad 2013. aastal toimunud kontrollide käigus tuvastatud puudusi.

Makseasutused

Finantsinspektsioon võttis 2014. aastal tähelepanu alla suuremate makseasutuste tegevuse rahapesu tõkestamise valdkonnas. Finantsinspektsioon jälgis makseasutuste kliendibaasi, pöörates erilist tähelepanu suurte rahavoogudega mitteresidendist klientide tehingutele. Makseasutuste kliendibaasi analüüsimise eesmärgil hindas Finantsinspektsioon mõningatel juhtudel ka valitud klientide taustadokumente, küsiti selgitusi makseasutuste juhtidelt ning tutvuti makseasutuste kliendiandmebaaside sisuga.

Kuna mitte kõik makseasutused ei ole saavutanud piisavat ärimahtu stabiilse kasumlikkuse tagamiseks, vaadati kas makseasutused täidavad usaldatavusnormatiive. 2014. aastal pidi Finantsinspektsioon mitmel juhul sekkuma ning nõudma osadelt makseasutuselt tihedamat aruandlust või kapitaliseerimiskava esitamist või täiendavate omavahendite sissemaksimist.

Finantsinspektsioon hindab ka juhtide vastavust seaduses sätestatud nõuetele, 2014. aastal leidis Finantsinspektsioon ühel juhul, et makseasutuse juht ei vasta laitmatu reputatsiooni nõudele ning tegi ettekirjutuse juhi tagasikutsumiseks.

2014. aastal kohapealseid kontrolle makseasutustes ei toimunud. Küll aga jälgis Finantsinspektsioon seda, kas ja kuidas makseasutused kõrvaldavad 2013. aastal toimunud kontrollide käigus tuvastatud rahapesualaseid rikkumisi. Ühel korral tehti subjektile ettekirjutus nõudmises viia oma tegevus kooskõlla seadustega.

Väärtpaberiturg

Väärtpaberiturul igapäevaselt toimuvate tehingute seire viis 2014. aastal mitmekümne turumanipulatsiooni kahtlusega üksiktehingu avastamiseni, millega jätkas Finantsinspektsioon õiglase väärtpaberituru eest seismist ka kahanevate kauplemismahtude juures.

2014. aastal esitas Finantsinspektsioon prokuratuurile kuriteokaebuse kriminaalmenetluse alustamiseks ühe eraisiku ning kahe äriühingu suhtes turumanipulatsiooni tunnustel. Faktilised asjaolud näitasid manipulatiivset kauplemist, tegemist oli peamiselt majandusliku sisuta ehk nn *wash sales* tehingutega ja sulgemishinna mõjutamisega.

Ülepiiriliste turukuritarvituste tuvastamisel olid peamisteks rahvusvahelisteks koostööpartneriteks Läti, Leedu, Ameerika Ühendriikide, Bulgaaria ja Luksemburgi väärtpaberituru järelevalveasutused.

2014. aasta jooksul avalikustas Finantsinspektsioon oma veebilehel 334 hoiatusteadet isikute kohta, kes ei oma investeerimisteenuse osutamise tegevusluba, kuid on investeerimisteenuseid osutanud Eestis või mujal Euroopa Liidus.

Kolme isiku tegevuse suhtes esitati kuriteokaebus tegevusloata investeerimisteenuse osutamise kohta.

Finantsinspektsioon teostab järelevalvet NASDAQ OMX Tallinn AS-i poolt korraldatavale reguleeritud väärtpaberiturule kauplemiseks võetud aktsiate emitentide aruandluse kvaliteedi, usaldusväärsuse ja võrreldavas vormis avalikkusele esitamise üle. 2014. aastal toimus kaheksa emitentide finantsaruannete vahekontrollimist ning kümme aastaaruande kontrollimist.

Kõikide emitentide puhul kontrolliti aastaaruandes avalikustatud aktsiakasumi arvutamise ja kasumi jaotamise ettepanekute korrektsust. Täiendavalt keskenduti emitentide poolt laenutingimuste mittetäitmise avalikustamise ning firmaväärtuse ja varade õiglase väärtuse hindamise kohta teabe avalikustamisele. Kontrollide käigus ei tuvastatud emitentide aruannetes olulisi nõuetele mittevastavusi.

Reguleeritud turu korraldaja tegevuse puhul oli 2014. aastal tähelepanu keskmes ettevõtte juhtimise valdkond, sealhulgas tehniliste lahenduste ja nende juhtimise töökorralduslikud küsimused Baltikumi börside lõikes. Samuti analüüsiti kas ja millisel määral on välisinvestoritele ja analüütikutele kättesaadav Eesti reguleeritud turgu puudutav statistika. Hinnati seda, kas börsi ja väärtpaberite keskregistripidaja kapitaliseeritus on piisav.

AS-iga Eesti Väärtpaberikeskus seoses on tähelepanu keskmes olnud ettevõtte tegevuse vastavus CPSS-IOSCO poolt 2012. aastal avaldatud printsiipidele³.

3 Printsiibid on leitavad BIS-i kodulehel avaldatud vastava pressiteate vahendusel.

3.4. Finantsteenuste läbipaistvus ja tarbijapoliitika

3.4.1. Finantsteenuste läbipaistvus

Finantsinspeksiooni seaduse kohaselt puudub Finantsinspeksioonil pädevus lahendada finantsteenuste klientide kaebusi sisuliselt. See tähendab, et Finantsinspeksioon ei saa konkreetses tsiviilasjas teha vaidlevatele osapooltele kohustuslikke ettekirjutusi. Küll aga saab Finantsinspeksioon anda sõltumatu hinnangu tekkinud olukorra kohta.

Kliendikaebuste registreerimine ja süstematiseerimine annab Finantsinspeksioonile ülevaate finantsteenuste turu peamistest vaidlustest ja aitab kaasa riskipõhise järelevalve mudeli rakendamisele teenusejärelevalve valdkonnas.

Kui alates 2006. aastast näitas kliendikaebuse arv pidevat kasvutrendi, saavutades oma kõrghetke 2010. aastal ühtekokku 181 kaebusega, siis aastatel 2011–2013 oli kaebuste arv langustrendis.

2014. aastal esitati Finantsinspeksioonile kokku 108 kaebust finantsteenuste kohta.

Valdav osa kaebustest esitati panga- ja kindlustusteenuste ning üksikud kaebused investeerimisteenuste kohta. Kui kindlustusteenusega seotud vaidluste osakaal kaebuste kogumahust on jäänud võrreldes 2013. aastaga samasse suurusjärku, siis pangateenustega seotud vaidluste osakaal on mõnevõrra suurenenud.

Pangateenuste puhul domineerisid 2014. aastal klientide igapäevaste pangatehingute tegemisel tekkinud probleemidega seonduvad kaebused.

Pöördumiste dünaamika aastate lõikes

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Pangad	36	24	95	97	88	101	80	64	72
Kindlustus	30	56	54	55	89	45	34	33	33
Muud	6	2	4	5	4	2	5	5	3
Kokku	72	82	153	167	181	148	119	102	108

Esitatud kaebuste arv teenuste liikide lõikes

	Kaebuste arv
Arveldused	27
Laen/krediit	26
Varakindlustus	10
Liikluskindlustus	10
Makseteenus	8
Investeerimisteenus	5
Kaskokindlustus	5
Muu	5
Pension	4
Elukindlustus	3
Õnnetusjuhtumikindlustus	2
Reisikindlustus	2
Hoius	1

Laenuteenuste puhul tekkis enim probleeme intressimarginaali tõstmise ja lepingujärgsete kohustuste täitmisega seonduvates küsimustes ning investeerimisteenuste kliendid esitasid lepingutingimusi puudutavaid kaebusi. Kindlustusteenuste kliendid ei olnud rahul sellega kuidas kindlustuseltsid menetlevad kahjujuhtumeid, see tähendab kliendil ja kindlustusandjal tekkis eriarvamus kahjuhüvitiste suuruse määramisel ja siis, kui kindlustusandja keeldus kahjuhüvitiste maksmisest.

Esitatud kaebuste arv teenuseosutajate lõikes

	Kaebuste arv	Turuosad oma sektoris ⁴
Swedbank AS	25	40%
Nordea Bank AB Eesti filiaal	15	14%
AS SEB Pank	14	23%
If P&C Insurance AS	8	26%
Danske Bank A/S Eesti filiaal	7	10%
Codan Forsikring A/S Eesti filiaal	5	11%
AAS Gjensidige Baltic Eesti filiaal	4	2%
Swedbank P&C Insurance AS	4	16%
AS DNB Pank	3	3%
ERGO Insurance SE	3	17%
AS Eesti Krediidipank	3	1%
BTA Insurance Company SE Eesti filiaal	3	4%
AS LHV Pank	2	3%
Admiral Markets AS	2	34%
AAS „Baltikums“	1	NA
BIGBANK AS	1	2%
AS Citadele banka Eesti filiaal	1	1%
ERGO Life Insurance SE Eesti filiaal	1	6%
Mandatum Life Insurance Baltic SE	1	13%
Seesam Insurance AS	1	10%
Swedbank Life Insurance SE	1	39%
UAB DK „PZU Lietuva“ Eesti filiaal	1	4%
Versobank AS	1	1%
Western Union Payment Services Ireland Ltd	1	NA

⁴ Märkus: Turuosad on 31.12.2014 seisuga. Kindlustuses on turuosad esitatud kindlustusmaksete alusel ning ei sisalda edasikindlustusmakseid. Panganduses, fondivalitsejate ja investeerimisühingute puhul varade mahu järgi (andmed on Eestis tegutseva ettevõtte kohta ega sisalda tütar- ja sidusettevõtteid või filiaale).

3.4.2. Elanikkonna teadlikkuse edendamine

Järelevalvetegevusele lisaks annab Finantsinspektsoon finantsteenuste tarbijatele neutraalset infot finantsteenuste ja -toodete kohta.

Finantsteenuste tarbija jaoks on oluline olla teenusepakkuja võrdväärseks lepingupartneriks ja osata teenuse valimisel, lepingute sõlmimisel ja täitmisel ning oma õiguste kaitsel tähelepanu pöörata ka sellistele aspektidele, millele teenusepakkujad iga kord tähelepanu ei juhi.

Tarbijateavituse edasise paremaks planeerimiseks tellis Finantsinspektsoon Turu-uuringute AS-ilt 2014. aasta detsembris finantsteenuste kasutamise ja tarbijate teadlikkuse uuringu. Uuringu kohaselt soovisid finantsteenuste tarbijad lisateadmisi investeerimishoiuse, eluasemelaenu ning börsil väärtpaberite ostu-müügi kohta. Samuti soovitakse rohkem teavet krediitdiasutusega sõlmitavate erinevate lepingute muutmise ja ennetähtaegse lõpetamise võimaluste ning tagajärgede kohta. Tarbija jaoks on oluline ka teave teenuse tegeliku hinna ja kulu kohta. Kindlustus-teenuseid puudutavate teemade puhul soovitakse teada seda, millisel juhul ei kuulu tekkinud kahju hüvitamisele ning millised riskid on varakindlustuse puhul kaetud.

Uuring näitas, et Eesti elanike huvi finantsteenuste kasutamise vastu on väike. 48% küsitletutest ei soovi finantsteenuste valdkonna kohta mingit lisateavet ja 72% ei plaani lähema aasta jooksul kasutada finantsteenuseid. Kuigi 44% inimestest arvab, et on pigem säästlikud, siis vaid iga kolmas küsitletu oli teadlik sellistest säästmis- ja investeerimisviisidest, mille puhul kliendi raha on riigi poolt kaitstud.

Finantsinspektsoon korraldas 2014. aastal ümber tarbijateavituse valdkonna, asudes fookuseeritumalt toetama teenusejärelevalves vajalike sõnumite edastamist.

3.5. Tegevus õiguskeskkonna kujundamisel

3.5.1. Õigusloome

Finantssektoris oli 2014. aasta seadusloomemahukas, puudutades nii kehtivate seaduste olulist uuendamist, kui ka täiesti uute seaduste väljatöötamist. Finantsinspektsioon andis oma pädevuste ja võimaluste piires panuse seadusloomealasesse koostöösse, esitades eelnõusid väljatöötanud töögruppidele arvamusi ja osaledes seaduseelnõusid ettevalmistanud töögruppide töös.

Finantsinspektsioon tegeles 2014. aastal nelja mahuka seadusloome projektiga:

- Finantskriisi ennetamise ja lahendamise seadus (FELS). FELS tugineb Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivil 2014/59/EL ning kohaldub eelkõige krediitiasutustele. FELS-s sätestatakse meetmed, millega oleks kõige tõhusam finantskriisi ennetada või seda ühiskonna ja maksu- maksja jaoks võimalikult minimaalse kuluga lahendada. Kriisilahendusametuseks on Finantsinspektsioon.
- Krediidiandjate ja -vahendajate seadus (KAVS). KAVS-i eesmärgiks on ühtlustada finantseerimisasutustele kehtivad nõuded, samuti suurendada laenuandjate ja -vahendajate vastutust nende tegevusega seotud nõuete täitmisel ning saada ülevaadet nende tegevuse ulatusest Eesti turul. KAVS-ga kehtestatakse nõuded krediidiandjate ja -vahendajate tegevusele ning

seatakse sisse tegutsemiseks tegevusloa taotlemise kohustus. KAVS koondab täiendavad krediidiandjad ja -vahendajad Finantsinspektsiooni järelevalve alla lisaks seni meie järelevalve all olnud krediitiasutustele. KAVS on seotud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2014/17/EL.

- Kindlustustegevuse seadus (KindITS). Uue KindITS põhieesmärk on reguleerida kindlustustegevust ja kindlustusvahendust, täiendades ja ajakohastades kehtivat kindlustus- ja vahendusregulatsiooni. Kindlustusvaldkonna regulatsioonide uuendamine ei toimunud üksnes Eestis, vaid Euroopa Liidu üleselt. KindITS-ga viiakse siseriiklik õigus vastavusse Euroopa Liidu uute nõuetega, mis tulenevad kindlustustegevust reguleerivatest Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiividest 2009/138/EÜ ja 2014/51/EL.
- Investeerimisfondide seadus (IFS). IFS-i eesmärk on anda võimalus uute fondistruktuuride asutamiseks ja seeläbi avardada investorite võimalusi investeerimisfondide kaudu investeerimiseks. Eelnõu on seotud järgmistega Euroopa Liidu aktidega: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivid 2003/41/EÜ; 2007/44/EÜ; 2009/65/EÜ; 2011/61/EL ja 2013/14/EL ning komisjoni direktiivid 2007/16/EÜ; 2010/43/EL ja 2010/44/EL.

3.5.2. Kohtuvaidlused

Finantsinspektsioon tegeles 12 kohtuvaidlusega, millest kolm lõppes 2014. aastal.

Esimese kohtuasja puhul esitasid kaebuse krediidasutuse aktsionärid, kes soovisid, et kohus tühistaks Finantsinspektsiooni olulise osaluse loa, mis oli antud sama krediidasutuse teisele aktsionärile. Kohus ei rahuldanud aktsionäride kaebust ja leidis, et riiklikku sõltumatut finantsjärelevalvet tehakse avalikest huvidest kantuna.

Teine puudutas otsust, millega Finantsinspektsioon keeldus kandmast kindlustusvahendajat kindlustusvahendajate nimekirja, sest Finantsinspektsiooni hinnangul ei ole selle

kindlustusvahendaja juhatuse liikme eri- või ärialane reputatsioon laitmatu. Vaidlus läbis kõik kohtuastmed ning Riigikohus jättis Finantsinspektsiooni haldusotsuse jõusse.

Kolmas, pankade varade põhjaliku hindamisega seotud kohtuasi, lõppes kaebaja poolt kaebuse tagasivõtmisega.

2014. aastal lõppes väärteo aegumisega Finantsinspektsiooni ja börsiemitendi vaheline kohtuvaidlus, milles börsiemitent vaidlustas Finantsinspektsiooni 16. detsembril 2011 sisetabe avalikustamise nõuete rikkumise väärteoasjas tehtud otsuse.

3.5.3. Aruandluse areng

2014. aasta 1. jaanuaril jõustus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 575/2013 usaldatavusnõuete kohta. Pangandusmäärusega kehtestatakse kõikidele Euroopa Liidu tegutsevatele investeerimisühingutele ja krediidasutustele ühtsed järelevalveliste aruannete nõuded. Nimetatud nõuded kehtestati Euroopa Komisjoni rakendusmäärusega (EL) nr 680/2014, mis jõustus 1. jaanuaril 2014. Aruandluse standardiga ühtlustati Euroopa krediidasutuste ja investeerimisühingute järelevalveliste aruannete sisu, vorm, aruandeperioodid ning esitamise tähtajad.

Uue Euroopa Liidus harmoniseeritud aruandluse standardi alusel esitatavaid aruandeid on – 49 usaldatavusnõuete arvutamise ning jälgimisega seotut ja 65 aruandevormi konsolideeritud finantsseisundi kohta.

Uue elu- ja kahjukindlustuse riskipõhise kapitali adekvaatsuse raamistiku Solventsus II rakendamise ettevalmistamisega seoses keskendus Finantsinspektsioon 2014. aastal Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve Asutuse EIOPA suunisele „Liikmesriikide pädevatele asutustele teabe esitamise suunised“. See suunis annab juhiseid kindlustus- ja edasikindlustusandjatele ning nende konsolideerimisgruppidele aruandluse esitamiseks enne Solventsus II nõuete rakendumist 1. jaanuaril 2016.

Mahukad ja uued nõuded on väljakutseks nii turuosalistele kui ka Finantsinspektsioonile.

3.5.4. Finantsinspeksiooni juhendid

Finantsinspeksiooni soovituslikud juhendid selgitavad finantsvaldkonna tegevust reguleerivate õigusaktide sätteid ning suunavad järelevalvesubjekte täitma õigusaktidest tulenevaid nõudeid.

Euroopa ühtne järelevalvemehhanism SSM (*Single Supervisory Mechanism*) ning kuulumine Euroopa finantsjärelevalveasutuste võrgustikku tähendab seda, et ühtlustub nii liikmesriikide järelevalvepraktika kui ka regulatiivne raamistik. See asjaolu kajastub Eesti õigusesse üle võetud ja Finantsinspeksiooni soovituslike juhenditena kehtestatud dokumentide arvu suurenemises.

Finantsinspeksioon on 2014. aastal üle võtnud ja kehtestanud Finantsinspeksiooni soovitusliku juhendina järgmised Euroopa finantsjärelevalveasutuste suunised:

- „Vastastikuse mõistmise memorandumid näidise suunised, milles käsitletakse alternatiivsete investeerimisfondide valitsejate direktiiviga hõlmatud üksuste järelevalvega seotud konsultatsioone, koostööd ja teabevahetust“ (ESMA/2013/998);
- „Suunised erineva vahendite väljavooluga jaehoiuste kohta likviidsusaruannetes, mis koostatakse määruse (EL) nr 575/2013 raames, mis käsitleb krediitiasutuste ja investeerimisühingute suhtes kohaldatavaid usaldatavusnõudeid ja määruse (EL) nr 648/2012 muutmist (omavahendite nõuete määrus)“ (EBA/GL/2013/01);
- „Börsil kaubeldavate fondide ja muude eurofondide emissioone käsitlevad suunised“ (ESMA/2014/937ET);
- „Suunised ja soovitused makse- ja arveldussüsteemide komitee ning Rahvusvahelise Väärtpaberijärelevalve Organisatsiooni finantsturu infrastruktuuride põhimõtete rakendamise kohta kesksete vastaspoolte puhul“ (ESMA/2014/1133);
- „Alternatiivsete investeerimisfondide valitsejaid käsitleva direktiivi artikli 3 lõike 3 punkti d ning artikli 24 lõigete 1,2 ja 4 kohaste aruannetega seotud kohustusi käsitlevad suunised“ (ESMA/2014/869);
- „Koormatud ja koormamata varade andmete avaldamise kohta“ (EBA/GL/2014/03);
- „Krediitiasutuste rahastamiskavade ühtlustatud määratlused ja vormid vastavalt dokumendi ESRN/2012/2 soovitus A punktile 4“ (EBA/GL/2014/04).

2014. aastal jõustusid Finantsinspeksiooni soovitusliku juhendina kehtestatud mitmed EIOPA suunised, mis selgitavad riskipõhisele kapitaliregulatsioonile Solventsus II-le üleminekut:

- „Suunised sisemudelite eeltaotlusmenetluste kohta“ (EIOPA-CP-13/011 ET). Juhendi eesmärgiks on selgitada eeltaotlusmenetlusega seonduvat neile kindlustusandjatele, kes kavandavad alates 2016 kapitalivajaduse arvutamiseks kasutada sisemudelit;
- „Juhtimissüsteemide suunised kindlustusandjatele“ (EIOPA-CP-13/08 ET) selgitab, võtmeisikute sobivuse, riskide juhtimise, investeerimise mõistlikkuse põhimõtte, omavahendite, sisekontrolli süsteemi ja võtmefunktsioonide seost kogu juhtimissüsteemiga;
- „Suunised kindlustusandjatele ettevaatava oma riskide hindamise kohta (ORSA põhimõtete alusel)“ (EIOPA-CP-13/09 ET) selgitab oma riskide hindamise olemust, põhimõtteid ja ulatust Solventsus II ettevalmistavas etapis.

3.6. Rahvusvaheline koostöö

3.6.1. Euroala ühtne pangandusjärelevalve

4. novembril 2014. aastal alustas tööd Euroopa ühtne järelevalvemehhanism SSM (*Single Supervisory Mechanism*), kuhu kuuluvad Euroopa Keskpank ja euroala riikide panga-järelevalveasutused. Ühtse järelevalvemehhanismi ülesanne on tagada Euroopa pangandussüsteemi turvalisus ja usaldusväärsus, suurendada finantslõimumist ja -stabiilsust ja tagada järelevalve järjepidevus.

Ühtne järelevalvemehhanism on ühtse kriisilahendusmehhanismi kõrval üks kahest Euroopa pangandusliidu alustalast. Ühtsest järelevalvemehhanismist võtavad osa kõik euroala riigid.

Ühtne järelevalvemehhanism ei hõlma finantsteenuste ja rahapesu tõkestamise järelevalvet ega ka muude finantsvahendajate kapitalijärelevalvet. Euroopa Nõukogu määrus (EL) nr 1024/2013 jagab krediidasutused olulisteks ja vähemolulisteks.

Euroopa Keskpank teostab otsest järelevalvet 123 euroala olulise pangagrupi üle. Eestis tegutsevatest krediidasutustest on Euroopa Keskpanga otsese järelevalve all Swedbank AS ja AS SEB Pank. Otsene järelevalve tähendab seda, et otsuseid teeb SSM-i (*Single Supervisory Mechanism*) järelevalvenõukogu, tegevust planeerib ja viib ellu Euroopa Keskpank koostöös Finantsinspektsiooniga, kelle poolt on põhiresurss.

Ülejäänud Eestis tegutsevad krediidasutused on endiselt Finantsinspektsiooni otsese järelevalve all. Finantsinspektsioon järgib töös Euroopa Keskpanga üldiseid juhtnõore, kui selliseid on ühes või teises küsimuses antud.

Lisaks euroala 123 panga kapitali- ja likviidsusnõuete täitmise tagamisele, kuulub alates ühtse pangandusjärelevalve rakendamisest Euroopa Keskpanga ülesannete hulka ka kõigi krediidasutuste tegevuslubade andmine, tühistamine ja pankades olulise osaluse omandamiseks nõusoleku andmine.

Oluliste pankade järelevalvega tegelevad ühised järelevalverühmad, kuhu kuuluvad Euroopa Keskpank ja konkreetse panga asukohamaa järelevalveasutuste eksperdid.

Ühtse järelevalvemehhanismi otsustusorgan on järelevalvenõukogu. Viimase otsused kinnitab lõppotsustajana Euroopa Keskpank nõukogu. Järelevalvenõukogusse kuuluvad Euroopa Keskpank ja euroala riikide finantsjärelevalveasutuste esindajad. Järelevalvenõukogu liige on Finantsinspektsiooni juhatuse esimees Kilvar Kessler ja asendusliige on juhatuse liige Andres Kurgpõld.

2014. aastal toimus 22 järelevalvenõukogu koosolekut Frankfurdis ning käsitleti 208 erinevat päevakorrapunkti. 2014. aastal tegi järelevalvenõukogu 101 korral otsused kirjaliku menetluse vormis.

Kuna 2014. aasta oli ennekõike ühtset pangandusjärelevalvet ettevalmistav aasta, siis enne ühtse järelevalve rakendamist 4. novembril 2014 tehtud otsused, olid valdavalt ühtset süsteemi ettevalmistava iseloomuga.

Võrreldava ülevaate saamise eesmärgil viis SSM koostöös Euroopa Keskpankaga läbi euroala pankade põhjaliku hindamise (*Comprehensive Assessment*, CA), mis koosnes pankade varade kvaliteedi hindamisest (*Asset Quality Review*, AQR) ja tugevusanalüüsist. Pankade varade kvaliteedi hindamise käigus hinnati euroala pankade varade tegelikku väärtust ja tagatiste piisavust 31. detsembri 2013 seisuga.

Lisaks SSM-i järelevalvenõukogu töös osalemisele võttis Finantsinspektsiooni juhatuse esimees Kilvar Kessler 2014. aastal osa ka SSM-i juhtkomitee (*Steering Committee*) tööst. Tegemist on kaheksaliikmelise organiga, kuhu kuulub kolm liiget Euroopa Keskpank ja viis rotatsiooni korras vahetuvat liiget liikmesriikide järelevalveasutustest. SSM-i juhtkomitee ülesanne on toetada järelevalvenõukogu tegevust ja teha ettevalmistusi järelevalvenõukogu koosolekuteks.

2014. aastal osalesid Finantsinspektsiooni eksperdid SSM-i 21 erinevas töögrupis või komitees, kokku 68 koosolekul.

3.6.2. Osalemine Euroopa finantsjärelevalveasutuste töös

Euroopa Liidu liikmesriigina on Eesti finantssektor Euroopa ühtse finantsteenuste turu osa, Eesti finantsstabiilsus sõltub kõige otsesemalt koostööst teiste Euroopa Liidu liikmesriikidega. Üheks võimaluseks Euroopa Liidu järelevalvepoliitika kujundamises kaasa rääkida on osaleda Euroopa finantsjärelevalveasutuste töös.

Euroopa Liidu liikmesriikide järelevalveasutuste esindajad osalevad Euroopa finantsjärelevalveasutuste ESA-de (*European Supervisory Authorities*) – Euroopa Pangandusjärelevalve EBA (*European Banking Authority*), Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve EIOPA (*European Insurance and Occupational Pensions Authority*) ja Euroopa Väärtpaberijärelevalve ESMA (*European Securities and Markets Authority*) – järelevalvenõukogude töös.

Kõiki kolme finantsjärelevalveasutust ühendab Euroopa Järelevalveasutuste Ühiskomitee (*Joint Committee*), kus 2014. aastal tegeleti muuhulgas Euroopa finantsjärelevalveasutuste eelarve, strateegiaküsimuste ning finantsturu arengute ja riskide kohta ülevaadete koostamisega.

2014. aastal olid Finantsinspektsiooni esindajad nimetatud Euroopa finantsjärelevalveasutuste 56 erineva komitee või töögrupi liikmeks, osaleti 102 komitee või töögrupi kohtumisel.

Euroopa Pangandusjärelevalve EBA

Euroopa Pangandusjärelevalve EBA järelevalvenõukogu hääleõiguslik liige on Finantsinspektsiooni juhatuse liige Andres Kurgpõld ja asendusliige on juhatuse esimees Kilvar Kessler. EBA nimetas Andres Kurgpõllu EBA liikmetevahelise erimeelsuste lahendamise komisjoni alternatiivliikmeks.

2014. aastal võttis Finantsinspektsiooni esindaja osa seitsmest EBA järelevalvenõukogu koosolekust.

2014. aasta lõpus kujunes EBA üheks olulisemaks teemaks pankade saneerimise ja kriisilahenduse direktiivi (BRRD) puudutavate erinevate rakendusmeetmete väljatöötamine.

2014. aastal oli EBA tegevuses esiplaanil koostöös Euroopa Keskpanga stressitesti ajakava ja meetodi koostamine. EBA-s kiideti 2014. aasta jooksul heaks 11 suunist.

2014. aastal osalesid Finantsinspektsiooni eksperdid kolme EBA alalise komitee ja alamtöögrupi töös, kokku 24 kohtumisel.

Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve EIOPA

Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve EIOPA järelevalvenõukogu hääleõiguslik liige on Finantsinspektsiooni juhatuse esimees Kilvar Kessler ja asendusliige on juhatuse liige Andres Kurgpõld.

2014. aastal võttis Finantsinspektsiooni esindaja osa seitsmest EIOPA järelevalvenõukogu koosolekust.

EIOPA tegevuses oli 2014. aastal üheks oluliseks sündmuseks EIOPA stressitesti läbiviimine. Testi tulemused avalikustas EIOPA 2014. aasta novembris. EIOPA-s kiideti 2014. aastal heaks 2 suunist.

2014. aastal osalesid Finantsinspektsiooni eksperdid EIOPA 6 komitee ja töögrupi koosolekul, kokku 30 kohtumisel.

Euroopa Väärtpaberijärelevalve ESMA

Euroopa Väärtpaberijärelevalve ESMA järelevalvenõukogu hääleõiguslik liige on Finantsinspektsiooni juhatuse liige Andre Nõmm ja asendusliige on juhatuse esimees Kilvar Kessler.

2014. aastal võttis Finantsinspektsiooni esindaja osa kaheksast ESMA järelevalvenõukogu koosolekust.

ESMA tegevuses oli 2014. aastal jätkuvalt olulisel kohal finantsinstrumentide turgude direktiivi (MiFID II), turukurutarvituse direktiivi ja määruste (MAD ja MAR) ning Euroopa Turgude Infrastruktuuri määrusega (EMIR) seotud teemad.

Esmakordselt kaaluti MiFID II/MiFIR ja EMIR-i rakendamise raames ühtsete Euroopa IT-süsteemide loomist ning arutati, kas liikmesriigid peaksid välja töötama turu infrastruktuuri süsteemid:

- instrumentide võrdlusandmestik (*MiFIR Instruments Reference Data*),
- tehingutest teavitamine (*MiFIR Transaction Reporting Project*)
- teabeheidlate andmestikule tsentraalne juurdepääs (*Single Access Point for Querying Trade Repositories*).

Eesti otsustas osaleda teabeheidlate admestikule tsentraalset juurdepääsu võimaldava süsteemi väljatöötamise projektis.

ESMA-s kiideti 2014. aastal heaks 2 suunist.

2014. aastal osalesid Finantsinspektsiooni eksperdid ESMA 8 töögrupi või komitee töös, kokku 45 kohtumisel.

Finantsinspektsioon oli üheks osapooleks 2014. aastal sõlmitud ESMA koostöökokkuleppes, kui sõlmiti alternatiivsete investeerimisfondide valitsejaid käsitleva direktiivi AIFMD alusel koostöölepped Egiptuse, Uus-Meremaa, Vietnami ning Lõuna-Korea vastavate järelevalveasutusega. Finantsinspektsioon allkirjastas ka ESMA poolt koostatud järelevalvelist tegevust ja teabevahetust puudutava koostöökokkulepe, millesse on kaasatud kõik EL ja EEA liikmed.

3.6.3. Rahvusvaheline koostöö rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamisel

2014. aasta septembris kaitses Eesti edukalt Euroopa Nõukogu rahapesu vastase võitlusega tegeleva ekspertkomitee Moneyval⁵ plenaaristungil rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise meetmeid hindavat raportit. Raportis on märgitud, et Finantsinspektsiooni järelevalve alla kuuluvate järelevalvesubjektide rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise hoolsusmeetmete täitmine vastab suures ulatuses rahvusvahelistele standarditele ja kohustatud isikute tegevuse üle toimub Eestis tõhus järelevalve.

Raportis tuuakse välja mõned aspektid, kus hindajate arvates on Eestil veel mõned sammud astuda rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise efektiivistamise suunas. Raportis märgitakse, et Finantsinspektsiooni poolt kohaldatavad karistused tuvastatud rikkumiste eest ei ole rahalises mõõtnes piisavalt mõjusad. Lisaks märgitakse, et mõnede järelevalvesubjektide puhul tuleks rohkem tähelepanu pöörata ärisuhetes tegelike kasusaajate ja tehingutes kasutatavate varade päritolu tuvastamisele.

Raportis leidis käsitlemist ka Finantsinspektsiooni poolt rakendatav riskipõhine järelevalvemudel, mille puhul leidsid hindajad, et vaatamata rakendatud põhimõtete ja meetmete põhjendatusele, tuleks näiteks elukindlustuse sektoris suurendada järelevalvelise tegevuse osakaalu rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise valdkonnas.

Finantsinspektsioon arvestab oma tegevuses Moneyval'i raportis toodud tähelepanekuid.

Koostöös teiste Eesti pädevate asutustega valmis rahapesu ja terrorismi rahastamisega seotud ohtude kohta hinnang, mis esitati rahapesu tõkestamise alasele valitsuskomisjonile kinnitamiseks. Riiklik ohuhinnang koostati Maailmapanga metoodika alusel. Ohuhinnangu kokkuvõtte kohaselt on Eesti krediidi- ja finantseerimisasutuste valmisolek rahapesu tõkestamise standardite ja hoolsusmeetmete järgimiseks kõrge. Samuti leiti, et rakendatavad järelevalve- ja kontrollisüsteemid on efektiivsed.

5 <http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/moneyval/>

3.6.4. Koostöö välisriikide järelevalvetega

2014. aastal jätkus koostöö Euroopa Liidu liikmesriikide järelevalveasutustega eesmärgiga saada detailset infot Eesti järelevalvesubjektide emattevõtjate koduriigi järelevalvetelt. Järelevalveasutuse koostöö on oluline järelevalveliste prioriteetide ühtlustamiseks, seda ennekõike piiriüleste gruppide järelevalves ning ühtse pangandusjärelevalve tingimustes.

2014. aasta alguses ametisse asunud Finantsinspektsiooni uue juhatuse eestvedamisel toimus märtsikuus Riias Finantsinspektsiooni, Läti järelevalveasutuse⁶ ja Leedu Keskpanga juhatuste ühiskohtumine, kus räägiti olulisematest järelevalvelistest prioriteetidest ning arutati finantssektori arengute teemadel. Samasisulised kohtumised toimusid ka Soome järelevalve ja Rootsi järelevalve juhtkonnaga.

2014. aastal astus panganduslase koostööraamistiku üheks osapooleks Euroopa Keskpank ning sellest tulenevalt muudeti koostöökokkuleppeid ning muutus järelevalve-

kolleegiumite koosseis. Finantsinspektsioon osaleb vaatlajana oluliste pankade järelevalvekolleegiumites.

Kokku osalesid 2014. aastal Finantsinspektsiooni esindajad 6 järelevalvekolleegiumi töös: Swedbank Grupi, SEB Grupi, DNB Grupi, Danske Grupi, Nordea Grupi ja Citadele Grupi järelevalvelise kolleegiumi töös.

Finantsinspektsioon on kindlustusgruppide täiendava järelevalve direktiivi 98/78/EC regulatsiooni kohaselt kaasatud ka kindlustusgruppide täiendava järelevalve alasesse koostöösse teiste riikide järelevalvetega. Finantsinspektsiooni järelevalvesubjektidest – kindlustusandjatest/ettevõtjatest, kuulus täiendava järelevalve alla kuuluvatesse kindlustusgruppidesse 7 kindlustusandjat – SEB Elu- ja Pensionikindlustus, Compensa Life Vienna Insurance Group SE, Mandatum Life Insurance Baltic SE, D.A.S. Õigusabikulude Kindlustuse AS; ERGO Insurance SE, If P&C Insurance AS, Seesam Insurance AS ning üks fondivalitseja – Nordea Pensions Estonia AS.

3.6.5. Koostöö teiste rahvusvaheliste organisatsioonidega

Koostöös Eesti Pangaga osales Finantsinspektsioon 2014. aastal jätkuvalt ka Euroopa Keskpanga juures tegutseva Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu ESRB (*European Systemic Risk Board*) tegevuses. Finantsinspektsioon osaleb ESRB kõrgeima otsustusorgani – haldusnõukogu istungitel hääleõiguseta liikmena.

Finantsinspektsioon osales 2014. aastal neljal haldusnõukogu kohtumisel, kus arutati finantsstabiilsuse tagamisega seotud küsimusi.

2014. aastal osales Finantsinspektsioon liikmena ka ülemaailmsete organisatsioonide: *International Association of Insurance Supervisors IAIS*, *Bank of International Settlements BIS*, sealhulgas BIS-i Kesk- ja Ida Euroopa regionaalgrupp *Group of Banking Supervisors from Central and Eastern*

Europe BSCEE ja *International Organization of Securities Commission IOSCO* ning *Organisation for Economic Co-operation and Development OECD* töös.

OECD hindamisviisi raames andis Finantsinspektsioon OECD-le ülevaate liitumisjärgsete soovitude täitmise kohta.

2014. aastal panustas Finantsinspektsioon Reitinguagentuuride *Standard & Poor's* ja *Fitch Ratings* hindamissioonidesse. Samuti andsid Finantsinspektsiooni eksperdid ülevaated Eesti finantssektori arengute ja olulisemate finantsnäitajate kohta Rahvusvahelise Valuutafondi IMF artikkel IV raames toimunud visiidi käigus. Novembrikuus toimunud IMF-i lühiviisiilil tutvustas Finantsinspektsioon uuele missioonijuhile SSM-i käivitamisega seotud finantssektori arenguid.

4

Finantsinspektsiooni 2014. aasta kulude-tulude aastaaruanne

Arvestuspõhimõtted

Üldine

Finantsinspektsiooni tulude-kulude aastaaruande koostamisel on lähtutud Finantsinspektsiooni seadusest ja rakendatud arvestuspõhimõtetest. Vastavalt Eesti Panga seadusele ei maksa Finantsinspektsioon tulumaksu ega muid majandustegevusega seotud makse riigieelarvesse, välja arvatud füüsiliste isikutega seotud maksud. Käibemaksuseaduse § 21 tulenevalt on Finantsinspektsioon registreeritud piiratud käibemaksukohuslaseks ja arvestab tasumisele kuuluva käibemaksu Euroopa Liidu siseselt soetatud või imporditud kaupade ja teenuste käibelt. Finantsinspektsiooni tulud ja kulud on kajastatud arvestusperioodi jooksul tekkepõhiselt, sõltumata raha laekumisest või tasumisest. Majandustehingud on kirjendatud soetusmaksumuse printsiibi alusel nende toimumise momendil. Tulude-kulude aastaaruanne on koostatud tuhandetes eurodes, kui ei ole eraldi viidatud mõnele teisele vääringule.

Tehingud välisvaluutas

Välisvaluutadeks on loetud kõik teised valuutad peale euro (s.o. Finantsinspektsiooni arvestusvaluuta). Välisvaluutas toimunud tehingute kajastamisel on aluseks võetud tehingu toimumise päeval ametlikult kehtinud Euroopa Keskpanga vahetuskursid.

Kasutusrendid

Kasutusrendina käsitletakse rendilepingut, mille puhul kõik olulised vara omandiga seonduvad riskid ja hüved ei ole üle kandunud rentnikule. Kasutusrendimaksed kajastatakse rendiperioodi jooksul lineaarselt tulude-kulude aruande kuluna.

TULUDE-KULUDE ARUANNE (tuhandetes eurodes)

	LISA	2014	2013
TULUD			
Järelevalvetasud	1	7 843	4 587
Muud tulud	2	22	22
Tegevustulud kokku		7 865	4 609
KULUD			
Tööjõukulud	3	2 942	2 958
Mitmesugused tegevuskulud	4	2 551	1 394
Muud kulud	5	58	45
Tegevuskulud kokku		5 551	4 397
Põhitegevuse tulem		2 314	212
Finantstulud ja -kulud	6	-3	0
Aruandeaasta tulem		2 311	212

TULUDE-KULUDE AASTAARUANDE LISAD

LISA 1

Järelevalvetasu (tuhandetes eurodes)

	2014	2013
Krediidiasutused	5 920	2 922
Kahjukindlustusandjad	686	570
Fondivalitsejad	394	344
Elukindlustusandjad	375	335
Investeeringusühingud	175	152
Kindlustusmaaklerid	154	138
Makseasutused	110	99
Väätpaberite keskregistri pidaja Reguleeritud väätpaberituru korraldaja	29	27
Kokku	7 843	4 587

Järelevalvetasu mahuosa määrad (protsentides)

	2014	2013
Krediidiasutused	0,0288	0,0133
Kahjukindlustusandjad	0,097	0,095
Fondivalitsejad	0,007/ 0,013	0,006/ 0,012
Elukindlustusandjad	0,023	0,02
Investeeringusühingud	0,23	0,18
Kindlustusmaaklerid	0,92	0,9
Makseasutused	0,22	0,2
Väätpaberite keskregistri pidaja Reguleeritud väätpaberituru korraldaja	0,5	0,4

Finantsinspektsiooni finantseerimise põhimõtted on sätestatud Finantsinspektsiooni seadusega, mis on kättesaadav Finantsinspektsiooni kodulehelt aadressil www.fi.ee.

Fondivalitsejate järelevalvetasu osas kehtivad erinevat tüüpi fondidel erinevad mahuosa määrad.

Järelevalvetasu koosneb kahest komponendist: kapitaliosast, milleks on summa, mis võrdub ühe protsendiga järelevalvesubjekti minimaalsest (neto)omavahendite, omakapitali või aktsiakapitali summast; mahuosast, milleks on summa, mis võrdub rahandusministri poolt Finantsinspektsiooni nõukogu ettepanekul kehtestatud protsendiga sõltuvalt järelevalvesubjekti liigist kas selle varast, kindlustusmaksete brutopreemiast, vahendustasude summast või muust tasude arvestamise alusest.

Järelevalvetasu kapitaliosa ja mahuosa ettemakse tasutakse Finantsinspektsioonile eelarveaastale eelneva aasta 31. detsembriks.

Mahuosa lõppmakse tasutakse eelarveaasta 1. septembriks.

Eelarveaasta jooksul lisanduvad järelevalvesubjektid tasuvad järelevalvetasu ainult kapitaliosa ulatuses 30 päeva jooksul arvates tegutsemise õiguse tekkimisest.

LISA 2

Muud tulud (tuhandetes eurodes)

	2014	2013
Menetlustasud	13	10
Muud tulud	9	12
Kokku	22	22

Vastavalt Finantsinspeksiooni seadusele tasub füüsiline isik, juriidiline isik või välismaa äriühingu filiaal, kes taotleb Finantsinspeksioonilt taotluse läbivaatamist või toimingute sooritamist Finantsinspeksioonile menetlustasu.

Muud tulud kirje kajastab Finantsinspeksiooni endise töötaja poolt vastavalt pooltevahelisele stažeerimiskokkuleppele Finantsinspeksioonile hüvitatavat summat.

LISA 3

Tööjõukulud (tuhandetes eurodes)

	2014	2013
Töötasu	2 158	2 172
Maksud	741	748
Nõukogu tasud	43	38
Kokku	2 942	2 958

Tööjõukulud sisalduvad töötasud, lisatasud, juhatuse liikmete töötasud, lahkumishüvitised ja Finantsinspeksiooni töötajate arvestuslik puhkusekohustuse kasv kasutamata puhkuste osas koos sotsiaalmaksuga summas 12 tuhat eurot.

Finantsinspeksiooni töötaja keskmine töötasu 2014. aasta lõpus oli 2 253 eurot kuus. Keskmise palga arvutamise aluseid on muudetud ja aluseks on võetud Statistikaameti keskmise palga arvutamise juhised. Finantsinspeksiooni 2014. aasta palgafondi eelarve tõus oli võrreldes 2013. aastaga 5%.

2014. aastal oli Finantsinspeksiooni nõukogu ja juhatuse liikmetele väljamakstud tasu kogusuurus 275 tuhat eurot. 2013. aastal väljamakstud tasu 365 tuhat eurot. Töötajatele makstud tulemustasud kokku moodustasid 7,8% tööjõukulust.

Töötajate arv 31.12.2014 seisuga oli 72 (sh juhatuse liikmed).

LISA 4

Mitmesugused tegevuskulud (tuhandetes eurodes)

	2014	2013
Rahvusvaheliste organisatsioonide liikmemaks	519	405
Kinnisvara rent	300	285
IT infrastruktuur, tarkvara ja arendus	327	203
Töölähetus	244	194
Bürookulu	70	85
Kommunikatsioonikulu	33	84
Koolitus	53	54
Raamatupidamise teenus	52	50
Õigusabi ja konsultatsioonid	933	10
Teabeagentuurid	9	8
Personalitöö	4	8
Põhivara rendikulu	3	4
Audiitorkontrolli kulu	4	4
Kokku	2 551	1 394

Tegevuskulud

Rahvusvaheliste organisatsioonide liikmemaksudena kajastatakse Finantsinspeksiooni poolt järgmistele rahvusvahelistele organisatsioonidele: ESMA, EIOPA, EBA, IAIS, BSCEE, IOSCO ja OECD tasutud liikmemakse.

Kinnisvara rent sisaldab Eesti Pangalt renditud büroopinda üldpinnaga 1 396 m², hinnaga 17,93 eurot m² kuus, milles sisalduvad kõik büroo haldamisega seotud kulud.

Kulukirje „IT infrastruktuur, tarkvara ja arendus“ kajastab Eesti Pangalt ostetud infotehnoloogia teenust arvestusliku kuluga 3561 eurot ühe kasutaja kohta ning Finantsinspeksiooni IT infrastruktuuri ja arendusprojekte.

Töölähetusena käsitletakse Finantsinspeksiooni esindamisega ja järelevalvelise koostööga seotud lähetusi. Töölähetused olid eelkõige seotud ECB/SSM, ESA-de komiteede ja nende alamkomiteede kohtumistega ning kahepoolsete kohtumistega teiste järelevalveasutustega. Kokku toimus 2014. aastal Finantsinspeksioonis 337 töölähetust. 2013. aastal oli töölähetuste arv 263. Lähetuste oluline kasv on tingitud Euroopa ühtse järelevalvemehhanismi SSM-i rakendamisest ja vastavas töös osalemisest.

Bürookulu sisaldab Finantsinspeksiooni perioodika ja raamatute kulu, tõlketööde ja postikulu, kontoritarvete ja väikevahendite kulu, nõupidamiste ja esinduskulu, kõnekulu ja transpordikulu.

Kommunikatsioonikulu hõlmab Finantsinspeksiooni tarbijahariduse programmi, veebilehe www.minuraha.ee, tarbijatele suunatud infomaterjalide väljaandmise ning Finantsinspeksiooni aastaraamatu kulu.

Koolituskuluna käsitletakse Finantsinspeksiooni töötajate osalemist sise- ja välisriiklikel koolitustel, sh koolituslähete kulu. 2014. aastal moodustas keskmine väliskoolituse kulu koos lähetuskuludega 1079 eurot ja riigisisese koolituse kulu 251 eurot. Aastal 2013 oli keskmine väliskoolitus 997 eurot ja riigi sisekoolitus 236 eurot.

Peamisteks koolitusvaldkondadeks olid kapitaliregulatsiooni arendamine pangandus- ja kindlustussektoris kesk- ja finantssektoriga seotud koolitused, väärtpapierituruteenuste ja arengutega seotud koolitused.

Raamatupidamiskulu on Eesti Pangalt ostetava kuluarvestuse, osalise juhtimisarvestuse, töötasuarvestuse, laenuarvestuse, maksete ja arvelduste teostamise kulu.

Õigusabi ja konsultatsioonid kirjel kajastatakse Finantsinspeksiooni kulusid kohtumenetlustes, ekspertide kaasamisele, erakorralistele audititele ja õigusarvamustele seoses Finantsinspeksiooni järelevalvetegevusega. Õigusabi ja konsultatsioonide märkimisväärne erinevus võrreldes 2013. aastaga on tingitud Euroopa ühtse järelevalvemehhanismi SSM-i raames läbiviidud oluliste pankade hindamisest (*Comprehensive Assessment*), mille käigus hinnati pankade varade kvaliteeti (*Asset Quality Review*).

Teabeagentuuride kulu sisaldab teabeagentuuride kasutustasu ning Finantsinspeksiooni kodulehe kulu.

Kulukirje „Personalitöö“ sisaldab Finantsinspeksiooni töötajate värbamiskulu.

Põhivara rendikulu hõlmab Finantsinspeksiooni poolt makstud renti Eesti Pangale, mis arvestatakse Finantsinspeksiooni kasutuses oleva põhivara, st IT riist- ja tarkvara ning inventari kohta aasta baasil. Rendi suurus võrdub Eesti Panga vastava põhivara amortisatsiooni määraga.

Auditorkontrolli kulu kajastab Finantsinspeksiooni tulude ja kulude aruande auditeerimise kulu. Finantsinspeksiooni seaduse § 51 lõike 3 kohaselt auditeerib Finantsinspeksiooni tulude-kulude aastaaruannet Eesti Panga audiitor.

LISA 5

Muud kulud (tuhandetes eurodes)

	2014	2013
Hüvitised ja soodustused	30	22
Kultuur ja sport	23	23
Kohtukulu	5	0
Kokku	58	45

Hüvitised ja soodustused on sünnitoetus, erakorraline toetus ja töötajate tervishoiu tagamiseks ning sportimisega seotud kulutused. Samuti kajastatakse antud kulukirjel Finantsinspeksiooni töötajatele osaluspensioni maksete kompenseerimist 1/3 ulatuses, kuid mitte rohkem kui 10% osaleja aasta brutopalgast.

„Kultuur ja sport“ kirjel kajastatakse Finantsinspeksiooni töötajale suunatud ürituste kulu.

„Kohtukulu“ kirjel kajastatakse võimalikud potentsiaalsed kulutused seoses kohtuvaidlustega.

LISA 6

Finantstulud ja -kulud (tuhandetes eurodes)

	2014	2013
Finantstulud ja -kulud	-3	0
Kokku	-3	0

Finantsinspeksioon hoiab oma reserve Eesti Pangas. Perioodil 01.01.2013 kuni 30.09.2014 oli intressimääraks Euroopa Keskpanga nõukogu määratud hoiustamise püsivõimaluse määr. Alates 1. oktoobrist 2014 kohaldatakse Eesti Pangas hoitavate Finantsinspeksiooni vahendite arvestuses EONIA intressimäära.

BILANSS (tuhandetes eurodes)

	31.12.2014	31.12.2013
VARAD		
Raha ja pangakontod	8 576	10 217
Järelevalvetasude nõuded	1 843	923
Varad kokku	10 419	11 140
KOHUSTUSED JA RESERV		
Võlad töövõtjale	99	87
Mitmesugused võlad	656	728
Tulevaste perioodide tulud	4 765	7 742
Eraldis võimalikele tulevastele kohustustele	5	0
Kohustused kokku	5 525	8 557
Reserv	2 583	2 371
Aruandeaasta tulem	2 311	212
Reserv ja aruandeaasta tulem kokku	4 894	2 583
Kohustused, reserv ja aruandeaasta tulem kokku	10 419	11 140

SELGITUSED 2014. AASTA BILANSI KOHTA

Raha ja pangakontod on kajastatud arvelduskonto jääki Eesti Pangas.

Järelevalvetasude nõuded on Finantsinspeksioonile laekumata 2015. aasta järelevalvetasu ettemaksed summas 1 843 tuhat eurot.

Võlad töövõtjale sisaldab puhkusekohustust. Puhkusekohustus kajastab Finantsinspeksiooni arvestuslikku puhkusekohustust töötajate kasutamata puhkuste osas summas 99 tuhat eurot.

Mitmesugused võlad sisaldavad Eesti Panga poolt 2014. aastal kaetud Finantsinspeksiooni kulusid, mille Finantsinspeksioon kompenseerib Eesti Pangale 2015. aastal.

Finantsinspeksiooni kulud kajastatakse aastaaruandes tekkepõhiselt.

Tulevaste perioodide ettemakstud tulude all on kajastatud 2015. aasta järelevalvetasude ettemakseid.

Eraldis võimalikele tulevastele kohustustele kajastab võimalikku kohtukulu, mis on seotud pooleliolevate kohtuvaidlustega.

2013. aasta tulem summas 212 tuhat eurot arvati Finantsinspeksiooni nõukogu 21.03.2014 otsusega reservi ning reservi jääk 2014. aastaks moodustas 2 583 tuhat eurot.

Aruandeaasta tulem 2014. aastal oli 2 311 tuhat eurot. 2014. aasta tulem on olulises osas tingitud asjaolust, et riigihanke tulemusena õigusabi ja konsultatsioonide tegelik kulu vähenes, mis eelarvestati Euroopa ühtse pangajärelevalve (ECB/SSM) raames oluliste pankade hindamiseks (*Comprehensive Assessment*), mille käigus hinnati pankade varade kvaliteeti (*Asset Quality Review*).

5 Sõltumatu audiitori aruanne

Deloitte.

AS Deloitte Audit Eesti
Roosikrantsi 2
10119 Tallinn
Eesti

Tel: +372 640 6500
Faks: +372 640 6503
www.deloitte.ee

Reg.nr. 10687819

SÕLTUMATU VANDEAUDIITORI ARUANNE

Finantsinspektsiooni nõukogule:

Oleme auditeerinud Finantsinspektsiooni tulude-kulude aastaaruannet, mis koosneb bilansist seisuga 31. detsember 2014, antud kuupäeval lõppenud aruandeaasta kohta koostatud tulude-kulude aruandest, oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõttest ja muudest selgitavatest lisadest.

Juhatus vastutus raamatupidamise aastaaruande koostamise eest

Juhatus vastutab nimetatud tulude-kulude aastaaruande koostamise ja õiglase esituse eest kooskõlas Finantsinspektsiooni seaduse ja tulude-kulude aruandes kirjeldatud arvestuspõhimõtete ning sellise sisekontrolli eest, nagu juhatus peab vajalikuks, et võimaldada kas pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta raamatupidamise aastaaruande koostamist.

Vandeaudiitori vastutus

Meie vastutame arvamuse eest, mida avaldame nimetatud raamatupidamise aastaaruande kohta meie auditi põhjal. Viisime oma auditi läbi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimisstandarditega (Eesti). Need standardid nõuavad, et me järgime eetikanõudeid ning planeerime ja viime auditi läbi saamaks põhjendatud kindlust asjaolule, et tulude-kulude aastaaruanne ei sisalda olulisi vigu.

Audit hõlmab protseduuride läbiviimist eesmärgiga saada tõendusmaterjali tulude-kulude aastaaruandes esitatud arvnäitajate ja avalikustatud informatsiooni kohta. Sooritatavad auditi protseduurid sõltuvad vandeaudiitori hinnangutest, sealhulgas hinnangust riskile, et tulude-kulude aastaaruanne võib sisaldada olulisi vigu, mis tulenevad pettusest või eksimusest. Nimetatud riski hindamisel, eesmärgiga planeerida asjakohaseid auditi protseduure, võtab vandeaudiitor arvesse tulude-kulude aastaaruande koostamiseks ja õiglase esitusviisi tagamiseks ettevõttes juurutatud sisekontrollisüsteemi, kuid ei anna hinnangut selle toimivuse kohta. Audit hõlmab ka kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasuse ja juhatuse poolt antud arvestushinnangute põhjendatuse ning tulude-kulude aastaaruande üldise esitusviisi hindamist.

Usume, et meie kogutud auditi tõendusmaterjal on piisav ja asjakohane arvamuse avaldamiseks.

Arvamus

Oleme seisukohal, et tulude-kulude aastaaruanne kajastab olulises osas õiglaselt Finantsinspektsiooni finantsseisundit seisuga 31. detsember 2014 ning aruandeaasta majandustulemust kooskõlas Finantsinspektsiooni seaduse ja tulude-kulude aruandes kirjeldatud arvestuspõhimõtetega.

20. märts 2015

Veiko Hintsov
Avaliku sektori vandeaudiitor nr 328
AS Deloitte Audit Eesti
Tegevusluba nr 27

Anne Mobel
Avaliku sektori vandeaudiitor nr 590

Deloitte tähistab ühte või mitut Deloitte Touche Tohmatsu't, mis on UK piiratud vastutusega äriühing ja selle liikmesfirmade võrgustikku, kus iga liikmesfirma on juridiliselt eraldiseisev ja sõltumatu ettevõtte. Deloitte Touche Tohmatsu ja tema liikmesfirmade juriidilise struktuuri detailset kirjeldust vaata www.deloitte.ee.

Deloitte Touche Tohmatsu Limited liige

6

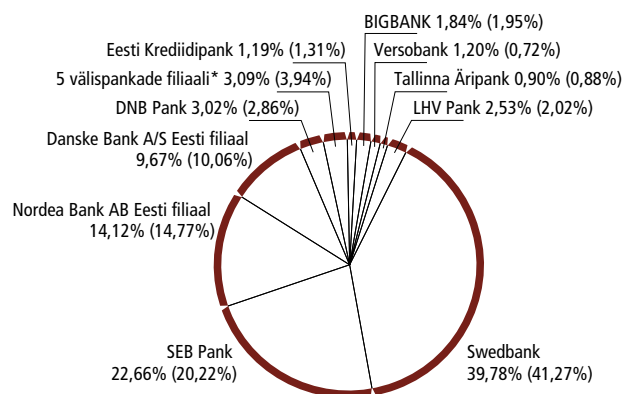
Eesti finantsturu ülevaade

6.1. Krediidiasutused

Seisuga 31. detsember 2014 tegutses Eestis 8 krediitiasutust Eestis väljastatud tegevusloa alusel ja 7 väliskrediitiasutuste filiaali. Nelja suurema panga – Swedbank AS-i, AS-i SEB Pank, Nordea Bank AB Eesti filiaali ning Danske Bank A/S Eesti filiaali – summaarne turuosa varade mahu järgi oli 86% (aasta tagasi samuti 86%) (vt joonis 1).

Joonis 1. Pankade turuosad varade mahu järgi seisuga 31.12.2014 (sulgudes seisuga 31.12.2013)

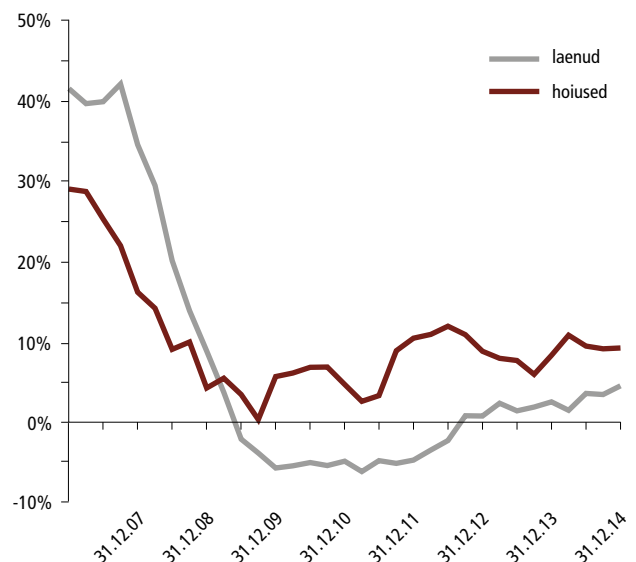
*(v.a. Nordea ja Danske)

5 välispankade filiaali on AS Citadele banka Eesti filiaal, Scania Finans AB Eesti filiaal, Folkia AS Eesti filiaal, Svenska Handelsbanken AB Eesti filiaal ja Pohjola Bank plc Eesti filiaal

Laenuportfelli maht suurenes

Pangandussektori koondlaenuportfelli maht suurenes 4,5%. Pankade laenugevuses oli 2014. aastal märgata mõningast aktiviseerumist eelkõige äriühingutele väljastatavate laenu osas. Ka hoiuste maht jätkas suurenemist, kasvades aastaga 9,2% (vt joonis 2).

Joonis 2. Laenude ja hoiuste aastakasv (%)

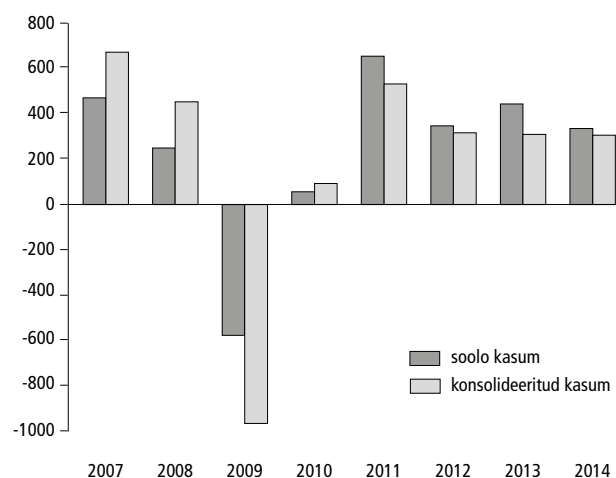
Laenuportfelli kvaliteet jätkas paranemist

Võrreles 2013. aastaga vähenes 2014. aasta lõpuks pankade viivislaenude koondmaht (vt joonis 3) ning seda nii absoluutmahult kui ka osakaaluna koondlaenuportfelist. 2014. aasta lõpus moodustas üle 90 päeva viivises olevate laenude osakaal laenuportfelist 1,8% (2013. aastal – 2,0%). Jätkuvalt on pikaajalised viivislaenud allahindlustega hästi kaetud – 2014. aasta detsembri lõpus olid üle 90 päeva viivises olevad laenud allahindlustega kaetud 75% ulatuses (2013. aastal – 82%).

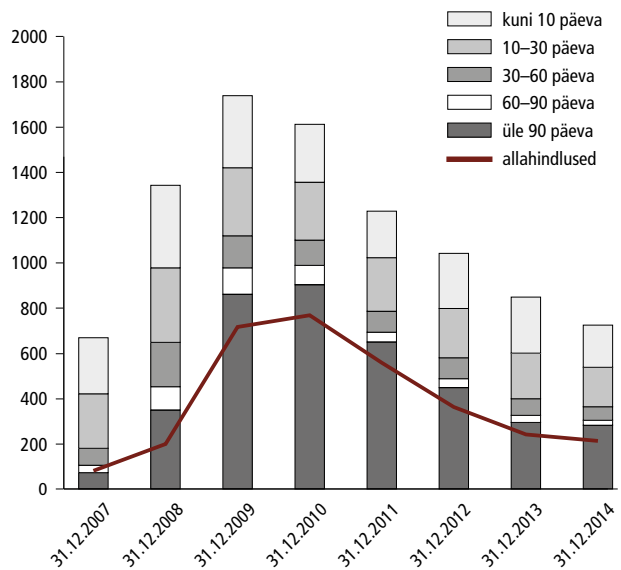
Pangad olid kasumlikud

Aastaga teenisid pangad soolo baasil kasumit 337,3 miljonit eurot, konsolideeritud tasemel 308 miljonit eurot (võrdluseks – 2013. aastal vastavalt 445,5 miljonit eurot ja 310,6 miljonit eurot (vt joonis 4). Pangandussektori 2014. aasta kasum oli väiksem kui 2013. aastal – soolo kasum oli aastavõrdluses 24% ja konsolideeritud kasum 1% väiksem kui 2013. aastal.

Joonis 4. Pankade ja pangagruppide puhaskasum/-kahjum (mln eurot)

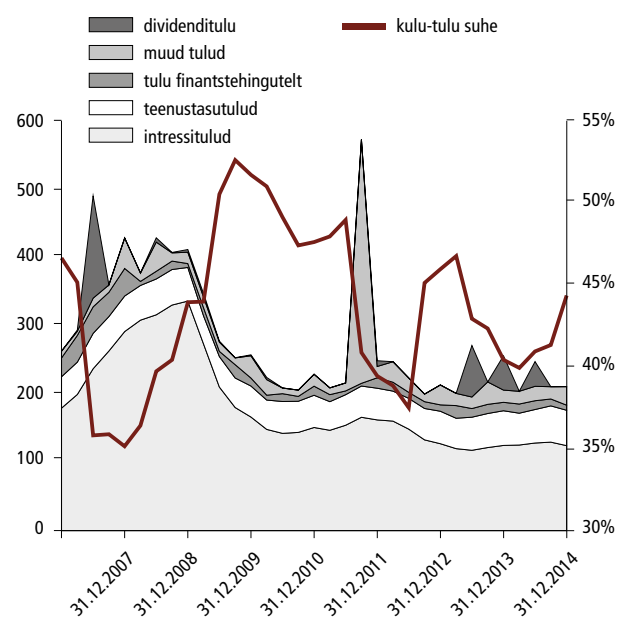

Joonis 3. Pankade viivislaenu ja allahindlused (mln eurot)

Sarnaselt eelmistega aastatega, oli ka 2014. aastal pankade peamiseks tuluallikaks laenu-tegevusest saadav intressitulu. 2014. aastal pankade tulud, võrreldes 2013. aastaga, mõnevõrra langesid, peamiselt dividenditulu vähenemise tõttu (vt joonis 5). Madala Euribori mõjul 2014. aasta teisel poolel laenuportfelli intressitulude vähenemise tasakaalustasid laenuportfelli mahtude suurenemisest saadavad lisaintressitulud. Vaatamata suurenenud kuludele, on pangandussektori kulu-tulu suhe püsinud väga heal 44,3% tasemel (võrdluseks 2013. aastal oli kulu-tulu suhe 40,4%).

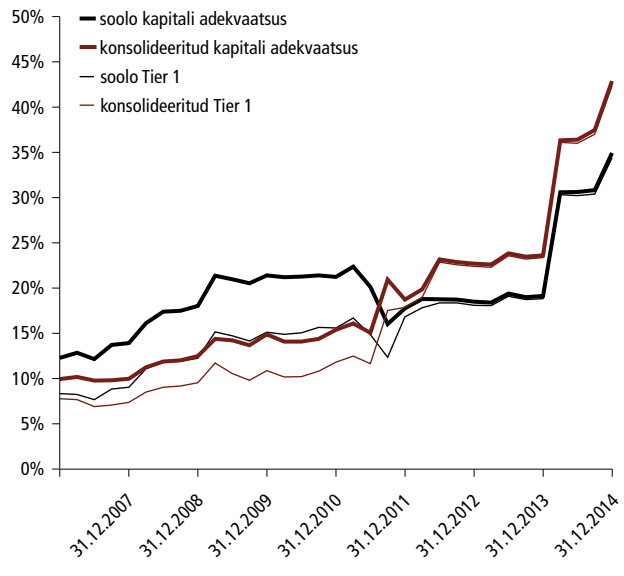
Joonis 5. Pankade kvartalitulud (mln eurot) ja kulu/tulu suhe (parem skaala)

Pangad hästi kapitaliseeritud

Seisuga 31. detsember 2014 moodustas pankade kapitali adekvaatsuse koondnäitaja soolo arvestuses 35,7% ning konsolideeritud arvestuses 43,7%. Seisuga 31. detsember 2013 olid analoogilised näitajad vastavalt 20,0% ja 24,4%. Näitajate suur kõikumine on suures osas tingitud kapitali adekvaatsuse näitaja arvutamise reeglites tehtud tehnilistest muudatustest. Nimelt ei arvesta kapitali adekvaatsuse näitajad seisuga 31. detsember 2014 otseselt sisereitingute meetodit kasutavatele pankadele kehtiva ülemineku- perioodi alampiiri. Edaspidi tuleb nimetatud piirangut arvesse võtta panga individuaalse kapitali adekvaatsuse miinimumtaseme leidmisel. Kui nimetatud tehniliste muudatuste mõju elimineerida, siis oli sektori kapitali adekvaatsus soolo tasemel 24,0% ja konsolideeritud tasemel 28,9%. Pangandussektori kapitalistruktuur oli lihtne ning baseerus suuremas osas esimese taseme omavahenditel. Seetõttu olid heal tasemel nii soolo kui ka konsolideeritud nn Core Tier I näitajad – soolo baasil 35,2% ja konsolideeritud baasil 43,1%. Arvestades ülemineku perioodi alampiiri, olid vastavad näitajad 23,7% ning 28,6% (võrdlusena -2013. aastal olid Tier I näitajad vastavalt 19,7% ja 24,2%) (vt joonis 6).

Joonis 6. Pankade ja pangagruppide kapitali adekvaatsus (%)

6.2. Kindlustusandjad

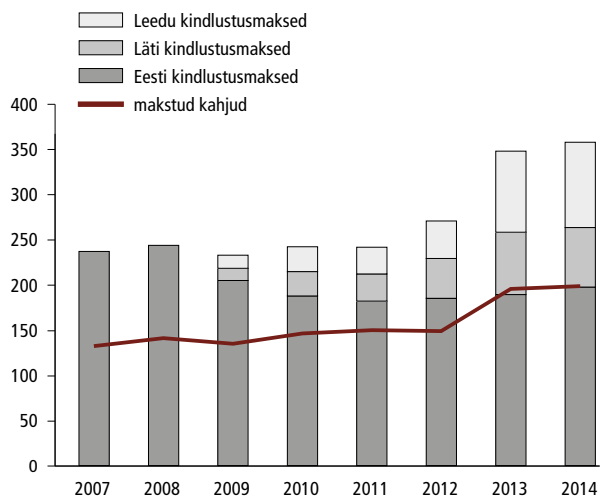
2014. aastal tegutses Eestis tegevusloa alusel kindlustusandjana 8 kahjukindlustusseltsi, 4 elukindlustusseltsi ning kindlustusandjana piirikindlustuses Eesti Liikluskindlustuse Fond. Lisaks pakkus oma filiaalide kaudu üks välisriigi kindlustusselts elukindlustusteenuseid ja neli välisriigi kindlustusseltsi kahjukindlustusteenuseid. Piiriülese kindlustusteenuse pakujate registrisse on kantud 460 kahjukindlustus- ja 102 elukindlustusteenuse pakkujat.

RSA kindlustusgrupp otsustas oma Ida-Euroopa varad müüa Poola kindlustusgrupile PZU SA. See tähendab, et Codan Forsikring A/S Eesti (RSA) filiaali kindlustusportfell anti üle UAB DK PZU Lietuva Eesti filiaalile.

6.2.1. Kahjukindlustusseltsid

Kahjukindlustusseltsid kogusid 2014. aastal kindlustusmaksed 359,2 miljonit eurot, kindlustusmaksete maht kasvas 2,9%. Eestis koguti kindlustusmaksed 55,1%, Lätis 18,5% ja Leedus 26,4%. Kahjukindlustusandjate poolt välja makstud kahjuhüvitiste summa ulatus 2014. aastal 199,4 miljoni euroni, suurenedes 2013. aastaga võrreldes 1,6% (vt joonis 7).

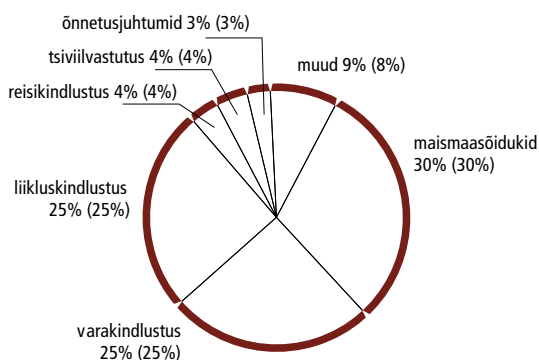
Joonis 7. Kindlustusmaksed riigiti ja makstud kahjud (mln eurot)

Maismaasõidukite kindlustus suurima osakaaluga

Kindlustusportfelli struktuur ei ole viimastel aastatel muutunud. Suurima mahuga kahjukindlustusliigiks on maismaasõidukite kindlustus. Järgnevad võrdsete mahtudega varakindlustus ja liikluskindlustus (vt joonis 8). Sissetuleva edasikindlustuse maht 2014. aastal vähenes lepingute katkestamisest tulenevate preemiate tagasimaksmise tõttu.

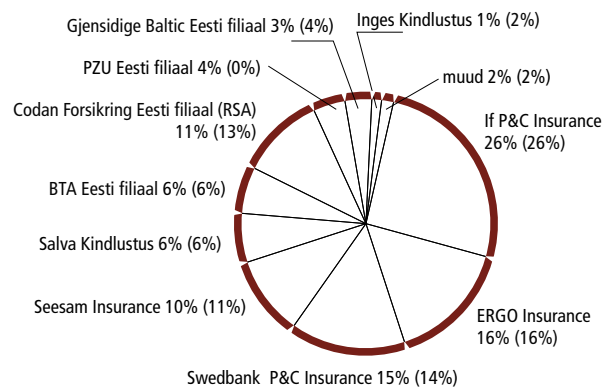
Joonis 8. Kahjukindlustusliikide turuosad otsese kindlustuse kindlustusmaksete alusel 2014 (sulgudes 2013)

Kahjukindlustusturul filiaalide osakaal tõusis

Eesti kahjukindlustusturu maht kindlustusmaksete alusel oli 2014. aastal 262,5 miljonit eurot, suurenedes aastaga 6,8%. Filiaalide turuosa jätkuvalt suureneb, moodustades 2014. aastal 24,4% kindlustusmaksete kogumahust. Pärast Codan Forsikring A/S Eesti (RSA) filiaali kindlustusportfelli üleandmist UAB DK PZU Lietuva Eesti filiaalile, moodustas UAB DK PZU Lietuva Eesti filiaali turuosa 15% Eesti kahjukindlustuse turust ning tõusis kahjukindlustusteenuste pakkumise mahu järgi Eestis kolmandale kohale (vt joonis 9).

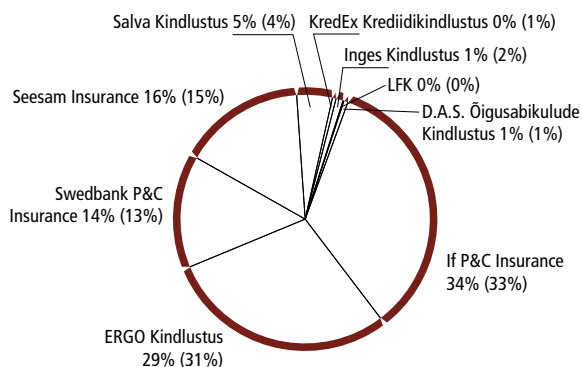
Joonis 9. Kahjukindlustusandjate turuosad Eestis kindlustusmaksete alusel 2014 (sulgudes 2013)

Suurim turuosa Baltikumiülestel seltsidel

Kahjukindlustusseltside varade maht oli 2014. aasta lõpus 593 miljonit eurot, sellest 519,9 miljonit eurot moodustasid investeeringud. Kindlustusandjate kindlustustehniliste eraldiste (netona edasikindlustusest) maht kasvas 2014. aasta lõpuks 273,3 miljoni euroni (vt joonis 10).

Joonis 10. Kahjukindlustusandjate turuosad kindlustusmaksete alusel 2014 (sulgudes 2013)

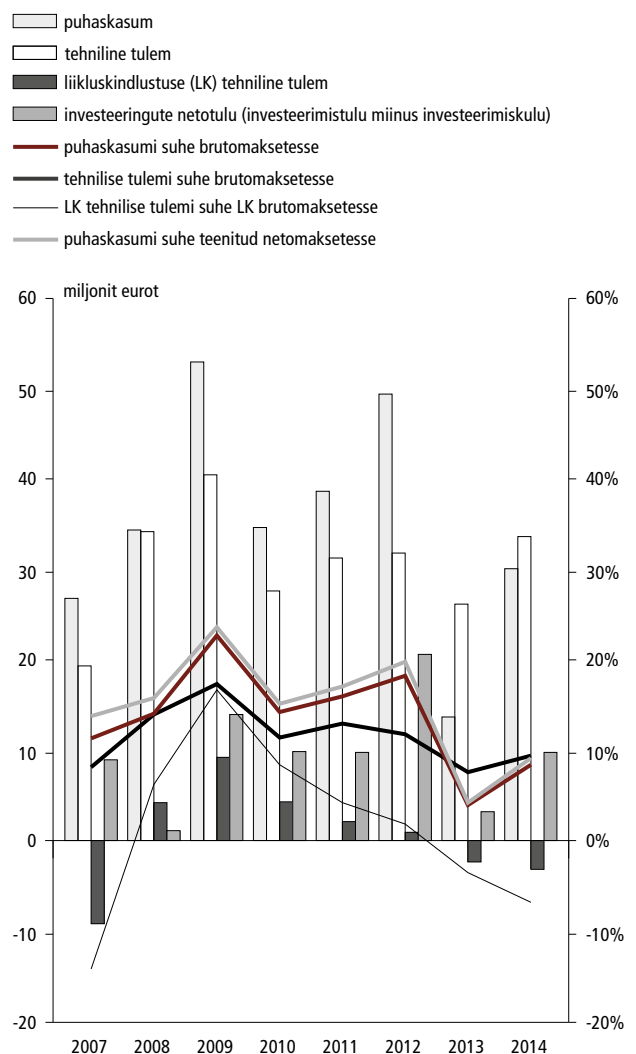

Kahjukindlustusseltside puhaskasum suurenes

Kahjukindlustussektori kasum⁷ oli 2014. aastal 30,2 miljonit eurot. Kombineeritud suhe⁸ langes 2014. aastal tagasi alla 90%. Kahjukindlustusseltsid teenisid kindlustustehnilist tulu 33,7 miljonit eurot ning investeerimistegevusest teeniti tulu 9,7 miljonit eurot.

Puhaskasumiga lõpetasid 2014. aasta viis kahjukindlustusseltsi (vt joonis 11).

Joonis 11. Kahjukindlustusseltside kasum (tehniline tulem) ja kasumimarginaal (tehnilise tulemi marginaal), 2007–2014

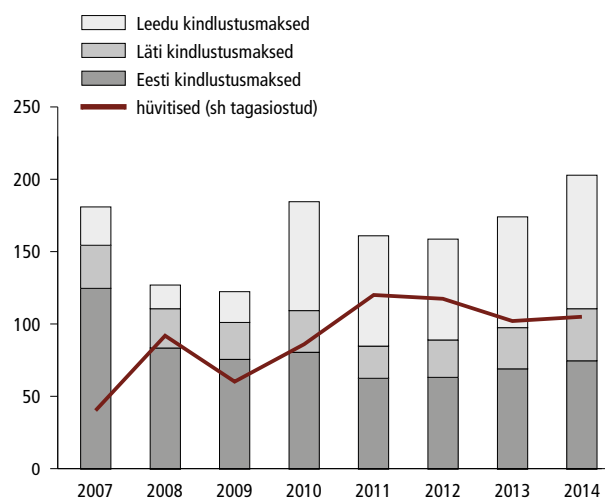
⁷ Auditeerimata andmed

⁸ Kombineeritud suhe = kahjusuhe + kulusuhe (brutonäitaja sisaldab edasikindlustuse osa)

6.2.2. Elukindlustusseltsid

2014. aastal kogusid elukindlustusandjad kindlustusmakseid 201,8 miljonit eurot. Kindlustusmaksete maht suurenes aastaga 16,4%. Eestis koguti kindlustusmaksetest 36,9%, Lätis 17,6% ja Leedus 45,4%. Kui aasta tagasi suurenes kindlustusmaksete maht kõigis kolmes riigis üsna ühtlases tempos – keskmiselt 10% aastas, siis 2014. aastal kasvas maksete maht enim Lätis, suurenedes aastaga 25,4% ja väikseim oli see näitaja Eestis, jäädes 8,1% juurde. Leedus kogutud kindlustusmaksete maht suurenes 20,6%. Hüvitisi (sealhulgas ka tagasiostud) maksti välja 104,6 miljoni euro eest, mis on 3% rohkem kui 2013. aastal (vt joonis 12).

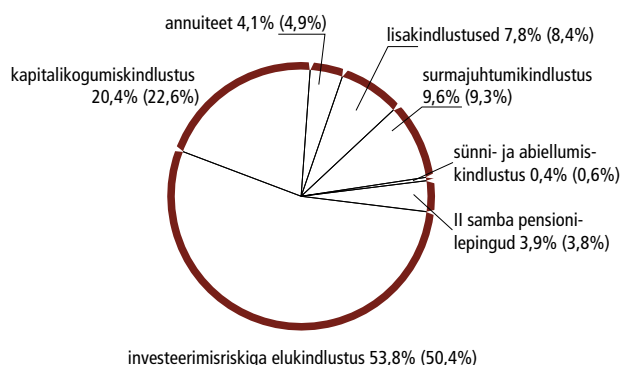
Joonis 12. Kindlustusmaksed riigiti ja hüvitised (mln eurot)

Investeermisriskiga elukindlustus suurima osakaaluga

Kindlustusportfelli struktuuris 2014. aastal olulisi muutusi ei toimunud. Kindlustusmaksete mahu järgi on endiselt kõige populaarsem kindlustusliik investeerimisriskiga elukindlustus. Selle maksed moodustavad üle poole kõigist kindlustusmaksetest (vt joonis 13). Investeerimisriskiga elukindlustus oli 2014. aastal ka kõige suurema kasvuga kindlustusliik, kindlustusmakseid koguti 24% võrra rohkem kui 2013. aastal.

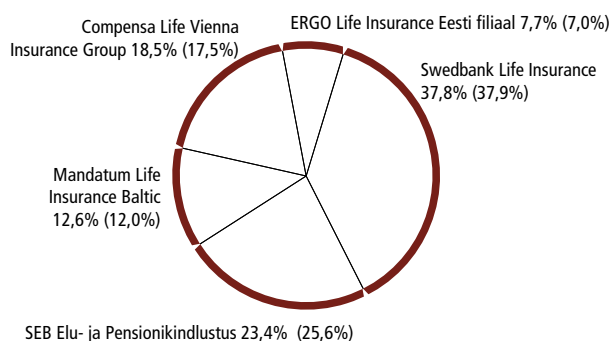
Joonis 13. Elukindlustusliikide turuosad kindlustusmaksete alusel 2014 (sulgudes 2013)

Eesti elukindlustusturg kasvas 9%

Eesti elukindlustusturu kogumaht kindlustusmaksete alusel oli 2014. aastal 80,8 miljonit eurot ja aastakasv jäi 8,9% juurde (vt joonis 14).

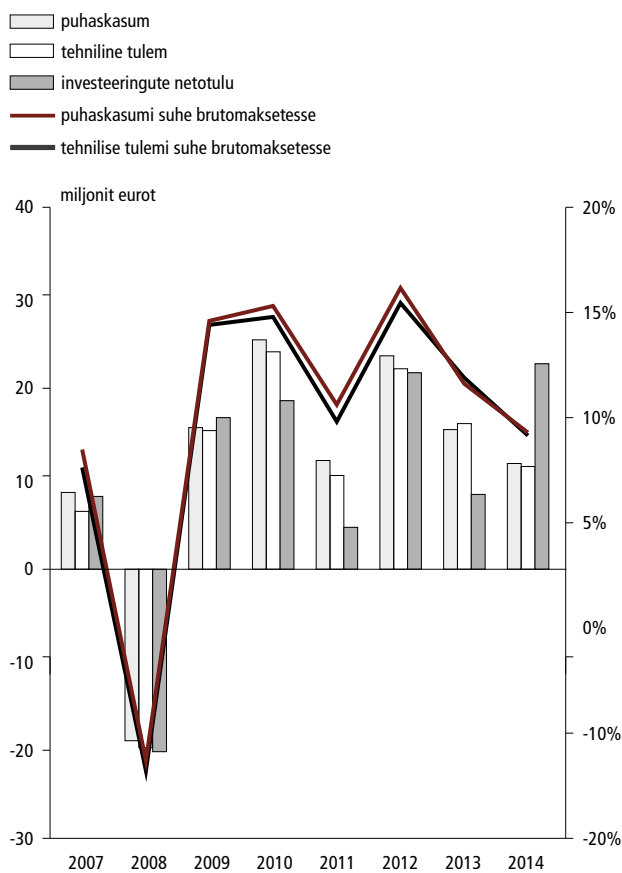
Joonis 14. Elukindlustusandjate turuosad Eestis kogutud kindlustusmaksete alusel 2014 (sulgudes 2013)

Elukindlustusseltside kasum vähenes peaaegu veerandi võrra

Elukindlustusandjate summaarne auditeerimata puhaskasum oli 11,7 miljonit eurot ja tehniline tulem 11,4 miljonit eurot (vt joonis 15). 2014. aasta puhaskasum oli 24,5% väiksem kui 2013. aastal. 2013. aastaga võrreldes peaaegu veerandi võrra väiksemat kasumlikkust mõjutasid dividendide väljavõtmisel makstud tulumaks ja tavapärasest madalama intressikeskkonna tõttu seltside suurenenud kohustused.

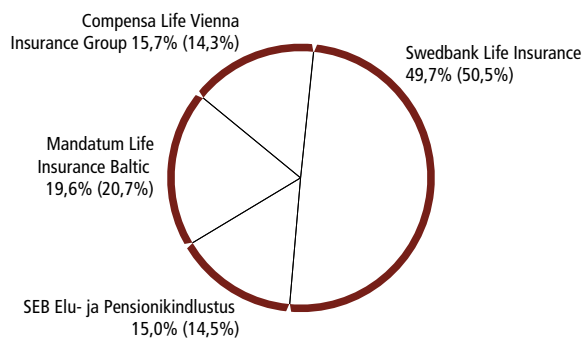
Joonis 15. Kahjukindlustusseltside kasum (tehniline tulem) ja kasumimarginaal (tehnilise tulemi marginaal), 2007–2014

Elukindlustusseltside kohustused kindlustusvõtjate ees kasvasid

Investeeringisriskiga elukindlustuslepingute finantskohustus ehk kohustuste osa, kus riski kannab kindlustusvõtja, kasvas aastaga peaaegu 15%, tõustes 442,7 miljonilt eurolt 509,4 miljoni euroni. Kindlustustehnilised eraldised ja garanteeritud finantskohustused ehk kohustuste osa, kus riski kannab kindlustusandja, kasvas 2014. aasta jooksul peaaegu 10% ning ulatus aasta lõpuks 360,4 miljoni euroni (vt joonis 16).

Joonis 16. Elukindlustusandjate turuosad kindlustuslepingutest tulenevate kohustuste alusel 2014 (sulgudes 2013)

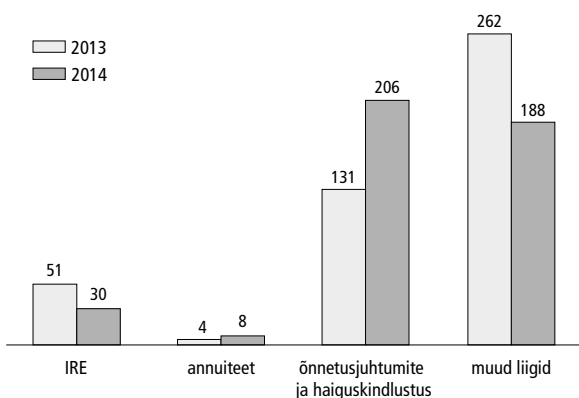
6.3. Kindlustusmaaklerid

2014. aasta lõpu seisuga tegutses Eestis 39 kindlustusvahendajate nimekirja kantud kindlustusmaaklerit ja 6 välismaise kindlustusmaakleri filiaali.

6.3.1. Elukindlustuse valdkond

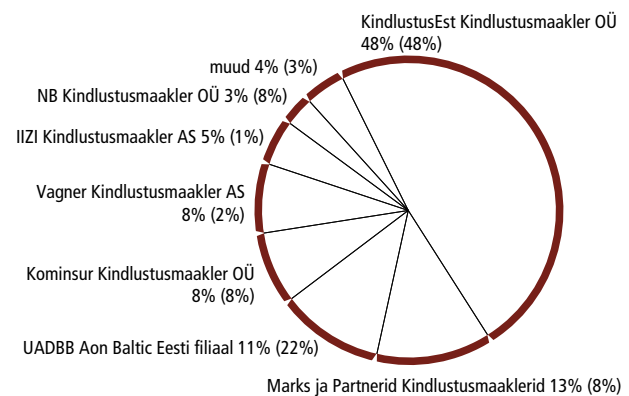
Finantsinspeksioonile laekunud andmete põhjal vahendasid Eestis registreeritud kindlustusmaaklerid elukindlustuse valdkonnas 2014. aastal kindlustusmaksed kogusummas 432 000 eurot (vt joonis 17). 2014. aastal sõlmiti Eestis registreeritud kindlustusmaaklerite vahendusel 602 elukindlustuse lepingut (võrdlusena – 2013. aastal sõlmiti 473 lepingut). Aastaga vähenes vahendatud kindlustusmaksete maht 4% võrra. Enim vahendati õnnetusjuhtumite ja haiguskindlustuse elukindlustuslepinguid, mille maksete maht oli 206 000 eurot.

Joonis 17. Kindlustusmaaklerite kaudu vahendatud kindlustusmaksed elukindlustuse liikide lõikes (tuhat eurot)

Elukindlustuslepinguid vahendasid 2014. aastal 10 kindlustusmaaklerit (vt joonis 18).

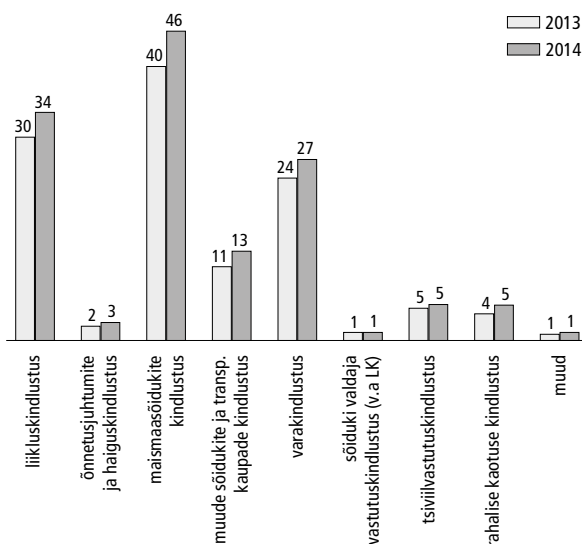
Joonis 18. Kindlustusmaaklerite turuosad elukindlustuse maksete järgi 2014 (sulgudes 2013)

6.3.2. Kahjukindlustuse valdkond

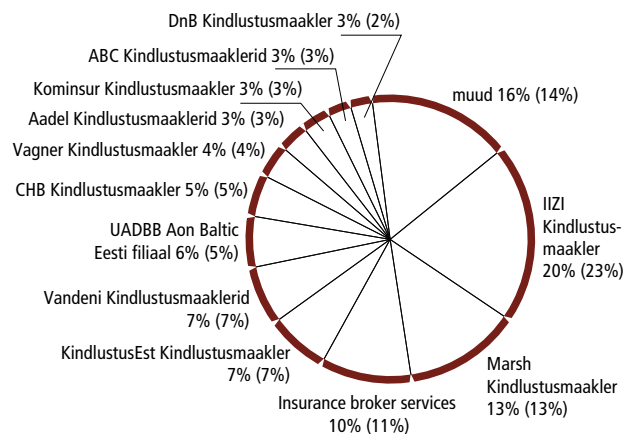
Finantsinspeksioonile laekunud andmete põhjal vahendasid Eestis registreeritud kindlustusmaaklerid kahjukindlustuse valdkonnas 2014. aastal kindlustusmaksed kogusummas 135 miljonit eurot⁹, mis on 16 miljonit eurot rohkem kui 2013. aastal. Vahendatud kindlustusmaksete põhjal on suurimaks vahendatud kindlustusliigiks, 46 miljoni euro suuruse mahuga maismaasõidukite kindlustus, millele järgnesid liikluskindlustus – mahuga 34 miljonit eurot ja varakindlustus – mahuga 27 miljonit eurot (vt joonis 19).

Joonis 19. Kindlustusmaaklerite kaudu laekunud kindlustusmaksed kahjukindlustuse liikide lõikes (mln EUR)

Kahjukindlustuslepinguid vahendasid 2014. aastal 37 kindlustusmaaklerit (vt joonis 20).

Joonis 20. Kindlustusmaaklerite turuosad kahjukindlustuse maksete järgi 2014 (sulgudes 2013)

⁹ Lisaks kindlustusandjate lepingutele vahendati Eestis ka välismaiste edasikindlustusandjate lepinguid. Nende kindlustusmaksete maht oli 2014. aastal 7,3 miljonit eurot. Käesolev ülevaade neid ei käsitle.

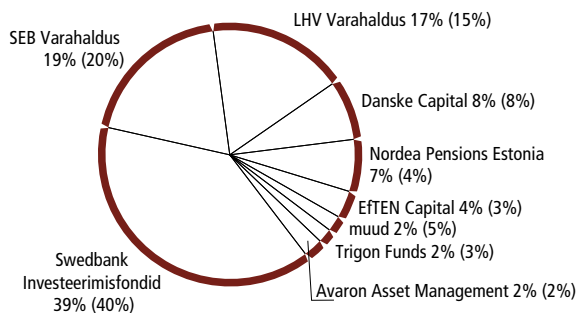

6.4. Fondivalitsejad ja fondid

6.4.1. Fondivalitsejad

2014. aasta lõpus tegutses Eestis 18 tegevusluba omavat fondivalitsejat. Turule lisandus riskikapitalifondide valitseja FB Asset Management AS. Turult lahkus pensionifondide valitseja ERGO Funds AS, kes soovis lõpetada tegutsemise fondivalitsejana ja andis tegevuse üle Nordea Pensions Estonia AS-ile. Kolme suurima fondivalitseja fondide kogumahu põhjal arvatud turukontsentratsioon püsis 2014. aastal 75% juures (vt joonis 21).

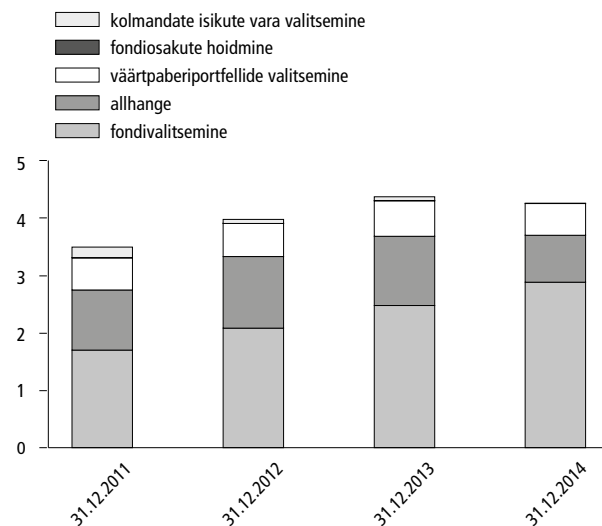
Joonis 21. Fondivalitsejate turuosad vastavalt valitsetavate investeerimisfondide mahtudele 31.12.2014 (sulgudes 31.12.2013)

Fondivalitsejate hallatavate varade kogumaht vähenes 3%

Fondide kogumaht suurenes 2014. aastal 16%, ulatudes 2,9 miljardi euroni. Fondivalitsemise teenust osutati edasiantud tegevuste raames ka nendele fondidele, mida vahetult fondivalitsejad ise ei valitse. Nn allhanketeenuse raames hallatavate varade maht vähenes 2014. aastal 32%, jäädes püsima 0,8 miljardi euro juurde. Mõned fondivalitsejad osutasid kolmandatele isikutele vara valitsemise teenust sellise vara liigi osas, mille suhtes nad on fondi valitsemise õiguse saanud. 2014. aasta jooksul vähenes fondivalitsejate hallatavate varade kogumaht 4,4 miljardilt eurolt 4,3 miljardi euroni (andmed ei hõlma investeerimisnõustamist) (vt joonis 22).

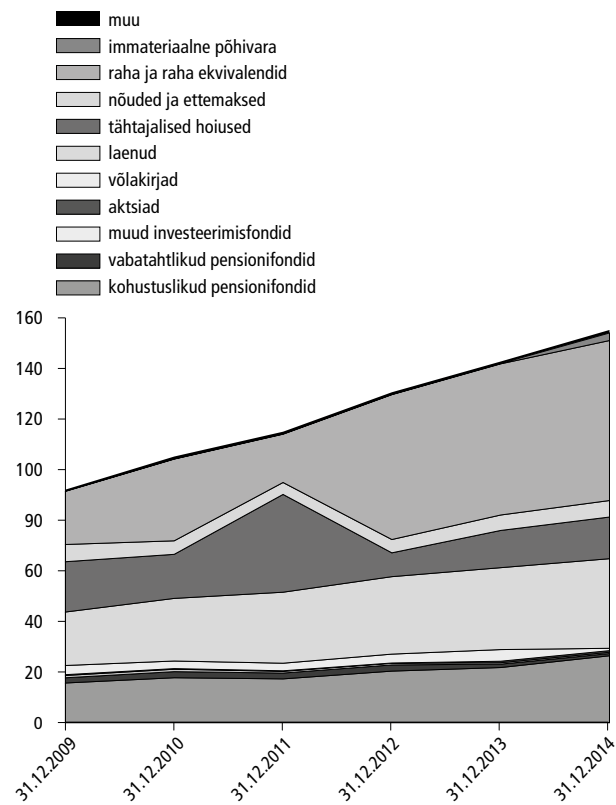
Joonis 22. Fondivalitsejate hallatavad varad äriilinde kaupa (mld eurot)

Fondivalitsejate koondbilansi maht kasvas 9%

Fondivalitsejate varade kogumaht ulatus 2014. aasta lõpus 156 miljoni euroni. Koondbilansi struktuur oluliselt ei muutunud, see tähendab, et jätkuvalt moodustasid varades suurima osa raha ja selle ekvivalendid ning tähtajalised hoiused. Kuigi laenude 23%-ne osakaal on samuti märkimisväärne, siis tegemist on grupisise laenuvõetamisega. Finantsturgudel toimuvatele muutustele olid vastuvõtlikumad fondivalitsejate investeringud enda fondide osakutesse. Fondivalitsejate lõikes on varade struktuur väga erinev (vt joonis 23).

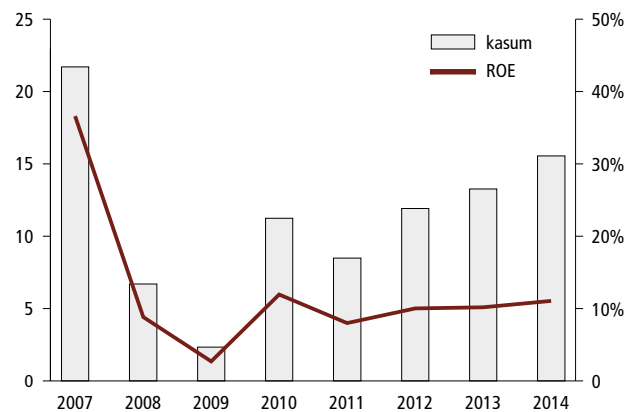
Joonis 23. Fondivalitsejate koondbilansi struktuur (mln eurot)

Sektori kasumlikkust suurendas teenustasudelt saadav tulu

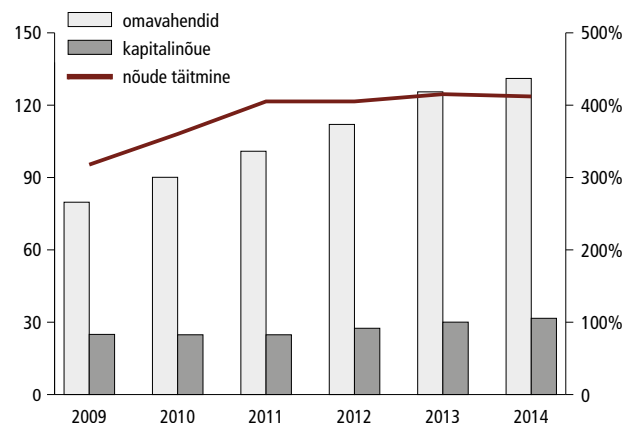
Auditeerimata andmetel ulatus 2014. aastal sektori kasum kokku 15,6 miljoni euroni, mis on 17% rohkem kui 2013. aastal. 2014. aastal suurenesid nii teenustasude brutotulud, teenustasukulud kui ka püsivad üldkulud. Sektori kasumit suurendas peamiselt see, et teenustasude netotulu suurenes püsivatest üldkuludest kiiremini. Püsivate üldkulude suhe neto teenustasutuludes vähenes 52%-lt 50%-ni. Lisaks suurenesid fondivalitsejate enda varade investeerimiselt teenitud tulud. Sektori omakapitali tulukus kasvas aastaga 10%-lt 11%-ni (vt joonis 24).

Joonis 24. Fondivalitsejate sektori kasum (mln eurot) ja ROE (%)

2014. aasta lõpus täitsid kõik pensionifondide valitsemise teenust pakkuvad fondivalitsejad pensionifondide osakute omamisele kehtestatud nõuded. Fondivalitsejate sektori omavahendid olid enam kui neli korda suuremad omavahenditele seatud normatiivist. 2014. aasta lõpus oli see näitaja 414% (vt joonis 25).

Joonis 25. Fondivalitsejate sektori kapitaliseeritus (min 100%)

6.4.2. Investeeringis- ja pensionifondid

2014. aastal toimus kaks kohustuslike pensionifondide ja aktsiafondide ühinemist. Turule tuli kaks uut riskikapitalifondi ja üks uus kinnisvarafond ning likvideeriti üks kinnisvarafond. 2014. aasta lõpu seisuga oli Eestis registreeritud 65 investeeringis- ja pensionifondi.

Eestis registreeritud investeeringis- ja pensionifondide arv

Fondi liik	31.12.2013	31.12.2014
Aktsiafond	22	20
Riskikapitalifond	2	4
Võlakirjafond	3	3
Kinnisvarafond	8	8
Kohustuslik pensionifond	23	20
Rahaturufond	0	0
Vabatahtlik pensionifond	13	10
Kokku	71	65

Kohustuslike pensionifondide osakuomanike arv suurim

Pärast mitmeaastast langusperioodi suurenes 2014. aastal investeeringis- ja pensionifondide osakuomanike arv 770 502-lt 781 009-ni. 2014. aastal lisandus 12 846 uut kohustusliku pensionifondi osakuomanikku. Samas näitas teistes fondiliikides osakuomanike arv vähenemise tendentsi. Mitmendat aastat järjest vähenes enim aktsiafondide osakuomanike arv –1 641 osakuomaniku võrra. Ka vabatahtlike pensionifondide osakuomanike arv vähenes 44 716-lt 44 291-ni. Oluliselt kahanes kinnisvarafondide osakuomanike arv, vähenedes 292-lt 104-ni, seda mõjutas enim ühe fondi likvideerimine.

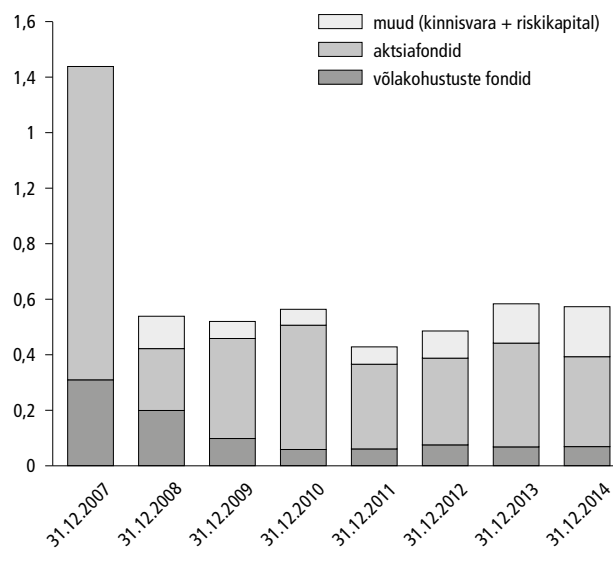
Osakuomanike arv erinevate fondiliikide lõikes

Fondi liik	31.12.2013	31.12.2014
Aktsiafond	15 813	14 172
Hedge fond	282	292
Võlakirjafond	587	492
Kinnisvarafond	292	104
Kohustuslik pensionifond	708 812	721 658
Vabatahtlik pensionifond	44 716	44 291
Kokku	770 502	781 009

Pensionifondide varade puhasväärtus suurenes

Pärast 2007. aasta finantskriisi on Eestis registreeritud investeerimisfondidest varade puhasväärtus kasvanud üksnes pensionifondide segmendis. Teiste investeerimisfondide puhasväärtus on viimasel kuuel aastal jäänud 0,6 miljardi euro tasemele (vt joonis 26).

Joonis 26. Investeerimisfondide (välja arvatud pensionifondide) puhasväärtus (mld eurot)

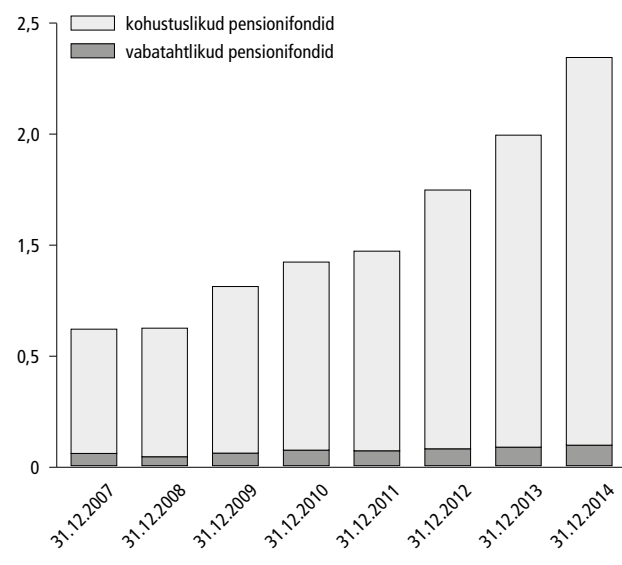
Teiste investeerimisfondide varade puhasväärtus on aastavõrdluses vähenenud 2% ehk 10 miljoni euro võrra. Investeerimisfondide varad moodustasid kokku 574 miljonit eurot.

Varade vähenemise põhjuseks oli ennekõike aktsiafondide varade puhasväärtuse vähenemine, mis 2014. aasta alguse 374 miljonilt eurolt langes aasta lõpuks 324 miljonile eurole, see tähendab 13%-st langust. Mingil määral tasakaalustas aktsiafondide varade mahu vähenemise riskikapitalifondide varade mahu 41 miljoni eurone suurenemine.

Kohustuslike pensionifondide varade puhasväärtus kasvas aastaga 24%, jõudes 1,8 miljardilt eurolt 2,2 miljardi euroni. 2014. aasta vältel kasvas kohustuslike pensionifondide varade maht keskmiselt 36 miljonit eurot kuus, 2013. aastal oli kohustuslike pensionifondide varade kasvutempo keskmiselt 26 miljonit eurot kuus.

Vabatahtlike pensionifondide varade maht kasvas aastaga 12% ehk 13 miljoni euro võrra, moodustades aasta lõpus kokku 117 miljonit eurot (vt joonis 27).

Joonis 27. Pensionifondide puhasväärtus (mld eurot)

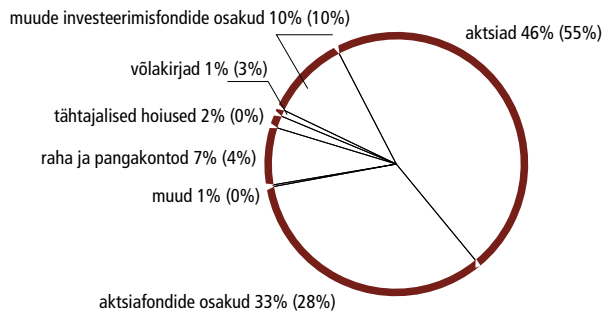

Pensionifondides endiselt suurem osakaal teiste fondide kaudu tehtud investeeringutel

Eestis registreeritud investeerimis- ja pensionifondid eelistavad investeerida pigem teiste investeerimisfondide kaudu ning otseinvesteeringuid väärtpaberitesse tehakse vähem. 2014. aasta lõpus moodustasid otseinvesteeringud investeerimis- ja pensionifondide koondportfellist 33%, seevastu teiste fondide kaudu tehtud investeeringud moodustasid koondportfellist 51%. Aktsia- ja intressiriski võrdluses võis 2014. aastal täheldada aktsiariski vähenemist. Aasta lõpus moodustas aktsiarisk 42% ja intressirisk 41% fondide koondportfelli mahust.

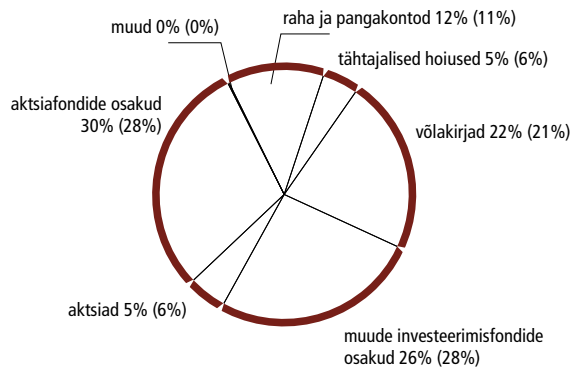
Aktsiafondid on tavaliste investeerimisfondide seas mahult suurim fondiliik. Suurem osa aktsiafondide investeeringutest on otseinvesteeringud, samas on 2014. aastal investeeringud aktsiatesse langenud 55%-lt 46%-ni ja investeerinute osakaal võlakirjadesse langes 3%-lt 1%-ni. Seevastu investeeringud teiste fondide kaudu liikusid 2014. aastal tõusvas joones ja moodustasid aasta lõpus juba 43% investeeringutest, sealhulgas 33% tehti aktsiafondide kaudu ja 10% muude investeerimisfondide¹⁰ kaudu (vt joonis 28).

Joonis 28. Aktsiafondide varade struktuur seisuga 31.12.2014 (sulgudes seisuga 31.12.2013)

Kohustuslikes pensionifondides on ülekaalus teiste fondide kaudu tehtud investeeringud. Trend jätkus ka 2014. aastal. Otseinvesteeringud väärtpaberitesse moodustasid aasta lõpus 27% ning investeeringud teiste fondide kaudu moodustasid 56% koondportfellist (vt joonis 29).

Joonis 29. Kohustuslike pensionifondide varade struktuur seisuga 31.12.2014 (sulgudes seisuga 31.12.2013)

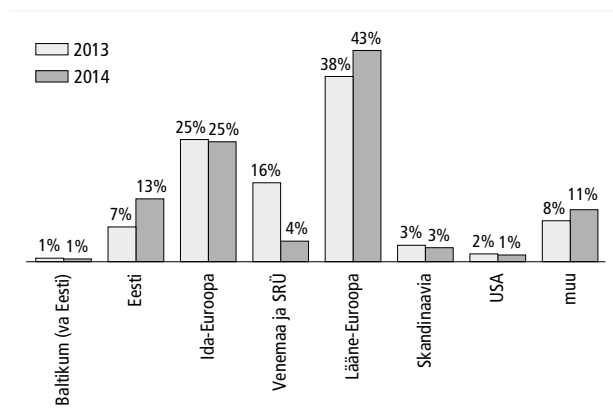
Ka vabatahtlike pensionifondide koondportfellis olid ülekaalus teiste fondide kaudu tehtud investeeringud, moodustades 2014. aasta lõpu seisuga 81% varadest.

Euroopa suunitlusega investeeringud esikohal

Ehkki Eestis registreeritud investeerimis- ja pensionifondide investeeringud on globaalse iseloomuga, siis on suurem osa investeeringuid Euroopa suunitlusega või tehakse Euroopa finantskeskustes registreeritud fondide kaudu.

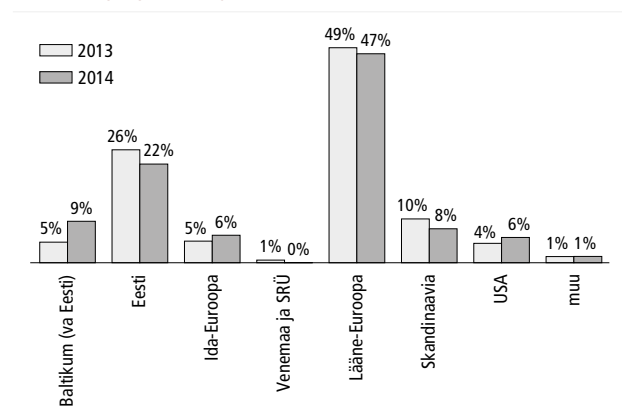
2014. aasta lõpu seisuga oli 43% aktsiafondide varadest investeeritud Lääne-Euroopa emitentidesse ning 25% Kesk- ja Ida-Euroopa turgudele. Oluliselt vähenesid 2014. aastal Venemaale ja SRÜ riikidesse tehtavad investeeringud, langetes 16%-lt 4%-le. Investeeringud Eestis registreeritud instrumentidesse aga suurenesid, kasvades 7%-lt 13%-le. Otsesed investeeringud Eestis registreeritud väärtpaberitesse moodustasid 2014. aasta lõpu seisuga 2% kogu aktsiafondide investeeringuportfellist (vt joonis 30).

Joonis 30. Aktsiafondide investeeringute geograafiline jaotus

2014. aastal suurenes kohustuslike pensionifondide investeeringutes enim Läti ja Leedu emitentide summaarne osakaal, liikudes aastaga 5%-lt 9%-ni ning USA emitentide osakaal jõudis 4%-lt 6%-ni. Kohustuslike pensionifondide Eestisse tehtavad investeeringud mõnevõrra vähenesid – 26%-lt 22%-ni kogu varade mahust. Suurema osa ehk 17% kohustuslike pensionifondide kogu varade mahust, moodustasid tähtajalised hoiused ja pangakontodel olev raha. Otseinvesteeringud Eesti väärtpaberitesse moodustasid 3% portfelist ning investeeringud Eestis registreeritud fondidesse (enamasti Ida-Euroopa suunitlusega) moodustasid 3% kohustuslike pensionifondide kogu varade mahust. Suurimad investeeringud tegid kohustuslikud pensionifondid Lääne-Euroopa emitentidesse, kuigi nende osakaal mõnevõrra vähenes – 49%-lt 47%-ni (vt joonis 31).

Joonis 31. Kohustuslike pensionifondide investeeringute geograafiline jaotus

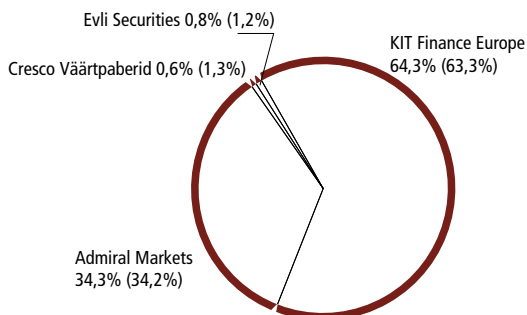
6.5. Investeeringisühingud

Investeeringisühingute varade kontsentratsioonirisk on kõrge

Finantsinspektsiooni poolt väljastatud tegevusloa alusel tegutses Eestis 2014. aastal neli investeeringisühingut. Evli Securities AS algatas 2014. aasta detsembris likvideerimismenetluse.

Investeeringisühingute varad moodustasid kokku 64 miljonit eurot (vt joonis 32), millest 63% olid pangas või finantseerimisasutuses hoitavad hoiused ja 33% klientidele antud laenud, mis olid tagatud väärtpaberitega. Investeeringisühingute kõrget kontsentratsiooniriski põhjustas varade hoidmine Venemaa finantssutustes. Väärtpaberinvesteeringud moodustasid vaid 0,4% investeeringisühingute varadest.

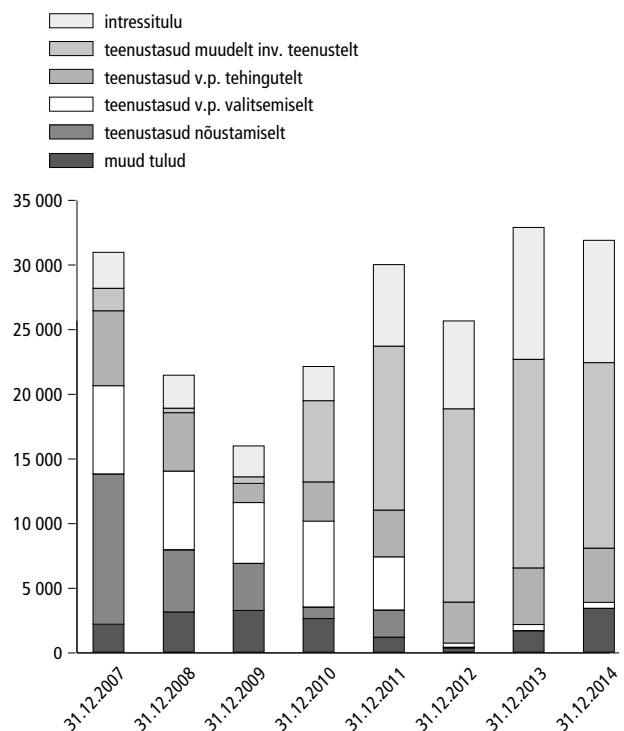
Joonis 32. Investeeringisühingute turuosa varade mahu järgi seisuga 31.12.2014 (sulgudes seisuga 31.12.2013)

Kasumlikkus langes

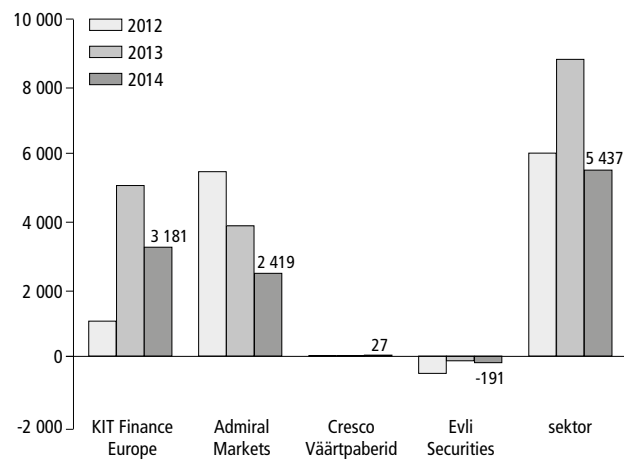
Investeeringisühingud teenisid 2014. aastal tulu 32 miljonit eurot ehk 3% vähem kui 2013. aastal. Valdav osa – 60% tuludest teeniti klientidele väärtpaberitehingute vahendamise eest ning intressitulu saadi 29% (vt joonis 33).

Joonis 33. Pankade viivislaenu ja allahindlused (mln eurot)

Investeeringisühingute kasum oli 2014. aastal 5,4 miljonit eurot, vähenedes võrreldes 2013. aastaga 37% võrra (vt joonis 34). Investeeringisühingute kasumlikkuse järsku langust mõjutasid nii intressitulu vähenemine, suurenenud teenustasukulud kui ka dividendide väljavõtmisel makstud tulumaks.

Joonis 34. Investeeringisühingute puhaskasum (-kahjum), kumulatiivne aasta algusest (tuh EUR)

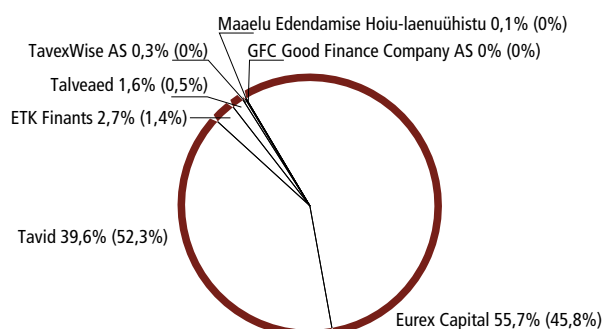
6.6. Makseasutused

2014. aasta lõpu seisuga tegutses Eestis Finantsinspeksiooni poolt väljastatud tegevusloa alusel 12 makseasutust, 5 neist on erandiluba. Viimasel on madalamad regulatiivsed nõuded ja piiratud vahendatavate maksete maht.

2014. aastal väljastas Finantsinspeksioon AS-i Tavid tütar-ettevõtjale TavexWise AS-le tegevusloa rahasiirde teenuse pakkumiseks. Erandiluba väljastati Kambja Hoiu-Laenuühistule.

Kahe suurima makseasutuse summaarseks turuosaks on 95,3% (vt joonis 35).

Joonis 35. Makseasutuste turuosad maksete mahu järgi 2014 (sulgudes 2013)

Maksete maht kahanes kolmandat aastat järjest

Täistegevusluba omavad makseasutused vahendasid 2014. aastal makseid 916 miljoni euro ulatuses. Võrreldes 2013. aastaga langes maksete maht 8,5% võrra.

Makseasutused valdavalt kasumlikud

Kui 2013. aastal oli sektor valdavalt kahjumis, siis 2014. aastal oldi üldjoontes kasumis. 2014. aasta makseasutuste kasum kokku oli 3,9 miljonit eurot. Sektori ROE ehk oma-kapitali tootlikkus oli 9,9%.

6.7. Väärtpaberituru korraldaja

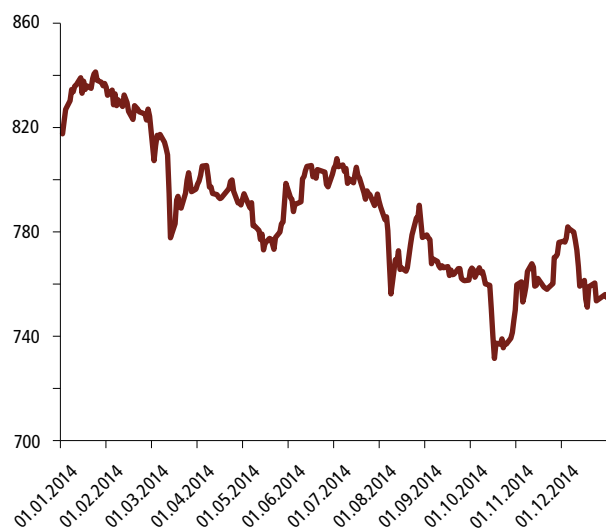
6.7.1. NASDAQ OMX Tallinna Börs

Kauplemisaktiivsus kahanes varasema aastaga võrreldes

2014. aastal langes NASDAQ OMX Tallinna börsi indeks 7,66% võrra, tasemeni 755,05 punkti.

Euroopa börsidel kaubeldavate liideraktsiate hinnaindeks Dow Jones EURO STOXX 50 tõusis 2014. aastal 1,20% (vt joonis 36).

Joonis 36. OMXT indeks 2014. aastal

Kauplemisaktiivsus NASDAQ OMX Tallinna börsil kahanes 2013. aastaga võrreldes ning kogukäive piirdus 127,3 miljoni euroga, mis on 60,3 miljonit eurot vähem kui 2013. aastal.

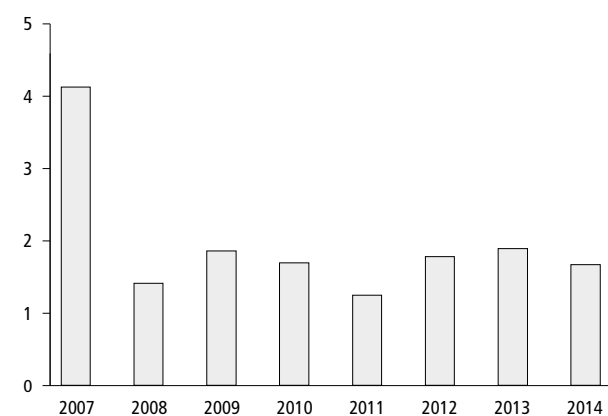
Aastaga tõusid põhinimekirjas enim AS-i Tallinna Vesi aktsia (+10,08%) ja AS-i Harju Elekter aktsia (+3,33%). Suurimateks langejateks osutusid möödunud aastal AS-i Silvano Fashion Group aktsia (-55,81%) ja Arco Vara AS-i aktsia (-40,86%).

Edukaks osutunud ülevõtmispakkumise tulemusel lõppes 2014. aasta viimases kvartalis AS-i Järvevana aktsiate noteerimine.

Turukapitalisatsioon vähenes

NASDAQ OMX Tallinna börsi turukapitalisatsioon oli 2014. aasta lõpus 1,66 miljardit eurot, võrdlusena 2013. aasta lõpus 1,8 miljardit eurot. Võrreldes 2013. aastaga vähenes turukapitalisatsioon 140 miljoni euro võrra (vt joonis 37). Põhiosa turukapitalisatsiooni vähenemisse andis aasta jook-sul aset leidnud aktsiate hindade langus ning ka AS-i Järvevana aktsiate noteerimise lõpetamine.

Joonis 37. Tallinna börsi turukapitalisatsioon (mld eurot)

Börsil tehti vähem tehinguid

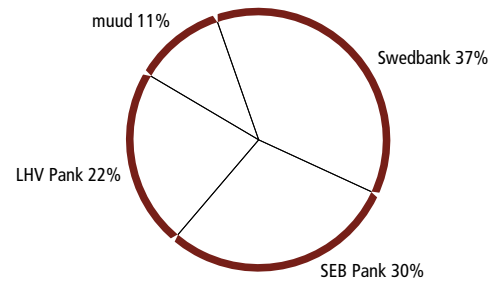
2014. aasta lõpu seisuga oli NASDAQ OMX Tallinna börsi põhinimekirjas noteeritud 13 ettevõtte aktsiad ning lisanimekirjas 2 ettevõtte aktsiad.

2014. aastal tehti NASDAQ OMX Tallinna börsil aktsiatega 43 227 tehingut, mis on 14,4% vähem kui aastal 2013, mil tehti 50 475 tehingut. Tallinna börsi käive 2014. aastal oli 127,3 miljonit eurot, mis on 32,1% vähem kui 2013. aastal, mil käive oli 187,6 miljonit eurot.

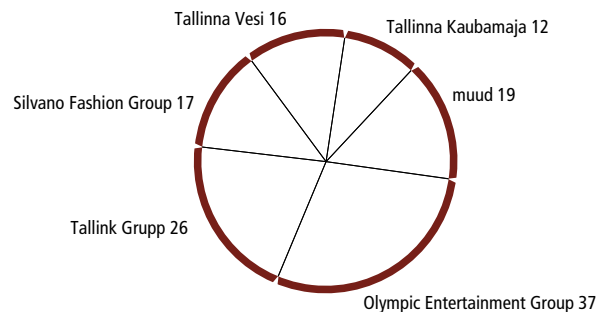
Kõige aktiivsemalt kaubeldi 2014. aastal Olympic Entertainment Group AS-i aktsiatega, millele järgnesid AS-i Tallink Grupp ja AS-i Silvano Fashion Group aktsiad. 2014. aasta lõpu seisuga oli NASDAQ OMX Tallinna börsil 24 liiget.

Käibe mahu järgi olid 2014. aastal kõige aktiivsemad börsiliikmed NASDAQ OMX Tallinna börsil – Swedbank AS (37,22%) ja AS SEB Pank (29,37%), seejuures oli Swedbank AS aktiivseim börsi liige ka tehingute arvu järgi, tehes 33,08% tehingutest (vt joonised 38 ja 39).

Joonis 38. Börsiliikmete osakaal Tallinna Börsil 2014. aastal

Joonis 39. Enimkaubeldud aktsiad Tallinna Börsil 2014. aastal (mln eurot)

6.7.2. Eesti väärtpaberite keskregister

1994. aastal loodud AS Eesti Väärtpaberikeskus on Eesti väärtpaberite keskregistri ja kogumispensioni elektroonilise registri pidaja Eestis, kes peab arvet kõigi Eestis avatud väärtpaberikontode, kogumispensioni kontode ning Eestis tegutsevate aktsiaseltside aktsiaraamatute üle. Samuti haldab AS Eesti Väärtpaberikeskus (EVK) kogumispensioni ehk pensionisüsteemi II samba liitumisavalduste vastuvõtmist ning fondiosakute väljalaskmist. AS Eesti Väärtpaberikeskus on rahvusvahelise NASDAQ OMX gruppi kuuluv väärtpaberituru infrastruktuuri ettevõtte, mille omanik on NASDAQ OMX Tallinn AS.

2014. aasta lõpuks oli EVK-s kehtivaid väärtpaberikontosid 106 466. Aastaga langes väärtpaberikontode arv 911 võrra. Füüsilistele isikutele kuulus 93 235 väärtpaberikontot.

AS-is Eesti Väärtpaberikeskus kontot omavate isikute päritoluriikide hulgas suurenes 2014. aastal Eesti investorite osakaal 58,4%-lt 59,9%-ni. Teisel kohal olid Luksemburgi residendid (11,1%), kellele järgnesid Kaimanisaared (6,7%) ja Holland (5,6%).

Lisa Finantsinspektsiooni struktuur

